จำเนียรนุสรณ์
10 พฤศจิกายน 06
วัดมกุฏกษัตริยาราม

จำเนียรนุสรณ์

๑๐ พฤศจิกายน ๐๖

วัดมกุฏกษัตริยาราม

ปรารภ

เนื่องในการฌาปนกิจศพ นางจำเนียร เสนานิกรม คุณแม่บังเกิดเกล้าของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าเห็นควรจะมีหนังสือไว้เป็นบรรณาการแด่ท่าน ที่กรุณามาให้เกียรติเป็นครั้งสุดท้าย และเพื่อเป็นอนุสสรณ์แก่คุณแม่ด้วย และเมื่อปรึกษากันระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ แล้วก็ตกลงจัดทำขึ้น ข้าพเจ้าจึงเป็นผู้รวบรวมประวัติของคุณแม่ โดยรำลึกเอาจากความทรงจำที่คุณแม่เคยเล่าให้ฟังเมื่อครั้งเด็ก ๆ ถ้าหากจะมีความบกพร่องแต่อย่างใดขอท่านผู้มีจิตต์กรุณาโปรดอภัยให้แก่ข้าพเจ้าด้วย

อนึ่ง ในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ ข้าพเจ้าและน้อง ๆ ได้ติดต่อขอความกรุณา นำเรื่องมะเร็งที่ปอดของท่านอาจารย์หมอเสนอ อินทรสุขศรี และเรื่องเวรของ คุณ ท. เลียง พิบูลย์ มาร่วมในการกุศลครั้งนี้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสขอบพระคุณท่านทั้งสองไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย และขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้เกียรติกรุณามาในงานนี้ ขอทุกท่านจงเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณ เทอญ

จุไรศรี เสนานิกรม

๑๐ พย. ๒๕๐๖

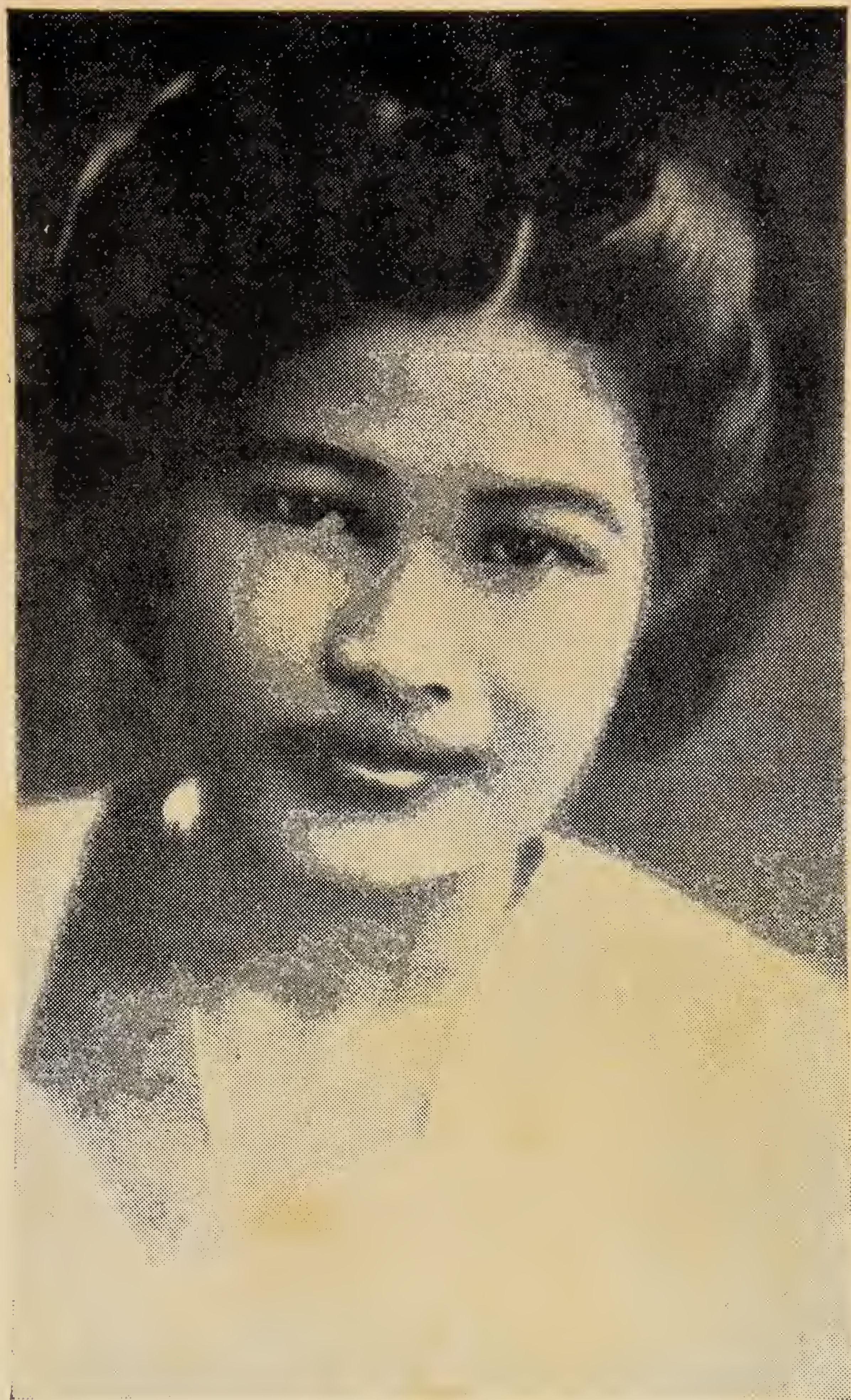
ขออนุโมทนา

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ นางจำเนียร เสนานิกรม ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๖ ในวัดมกุฏกษัตริยาราม

ท่านเจ้าภาพได้ขออนุญาตขอพิมพ์หนังสือชุด "ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว" บางเรื่องเพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้ตามความประสงค์ และขอขอบคุณที่ท่านเจ้าภาพได้ให้เกียรติอันสูงแก่หนังสือชุดนี้

หากบุญกุศลอันใดเกิดจากหนังสือชุดนี้ ขอให้บุญกุศลนั้นจงบันดาลให้ดวงวิญญาณของ นางจำเนียร เสนานิกรม จงไปสู่ สุคติภพ ตาม ความ ปรารถนา ของ ท่าน เจ้าภาพ ทุกประการเทอญ

ท. เลียงพิบูลย์

นางจำเนียร เสนานิกรม

ชาตะ วันจันทร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๕๕

มตะ วันเสาร์ ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖

ประวัติสังเขป

นางจำเนียร เสนานิกรม เกิดวันจันทร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ปีชวด เป็นบุตรี นายลิบ เลาหะจินดา และนางเหมือน เลาหะจินดา เกิดที่ตลาดน้อย จังหวัดพระนคร เมื่อเยาว์วัยได้รับการศึกษาจาก โรงเรียนคลองวังหลัง เมื่ออายุ ๑๙ ปี ได้ทำการสมรสกับ รตท. สัญญา เสนานิกรม (ซึ่งขณะนี้ถึงแก่กรรมไปแล้ว) มีบุตรธิดาด้วยกัน รวม ๔ คน คือ

๑. น.ส. จุไรศรี เสนานิกรม

๒. นายชูศิลป์ เสนานิกรม

๓. ร.ต. ชาติชาย เสนานิกรม รน.

๔. นตท. ชูศักดิ์ เสนานิกรม

พฤติการณ์

เป็นผู้มีจิตต์ใจเข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว อดทน และมีนิสสัยใจคอโอบอ้อมอารี จึงเป็นที่รักใคร่ และเคารพ ยำเกรง แก่บรรดาญาติมิตร และคนทั่วไป

มรณะกาล

ป่วยเป็นโรคมะเร็งที่ปอด และลามไปที่ตับ เกินความสามารถของแพทย์ที่จะเยียวยาไว้ได้ หลังจากทรมานอยู่ ๑๒ วัน ก็ถึงแก่กรรม เมื่อวันเสาร์ ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐ เวลา ๑๕.๓๕ น. คำนวนอายุได้ ๕๐ ปี ๑๑ เดือน ทั้งนี้ยังความเศร้าสลดใจ และอาลัยแก่มิตร และท่านที่ได้เคยรู้จักมาก

เสภาอนุสสรณ์

โอ้ว่าอนิจจามารดาแก้ว
มาจากลูกไปเสียแล้วน่าใจหาย
ชีวิตแม่อยู่ลูกสุขสบาย
ครั้นแม่ตายลูกแสนช้ำระกำใจ
แม่จ๋า...มัจจุราชขาดปราณี
จึงด่วนคร่าชีวิตแม่ตักษัย
สุดความคิดพรหมลิขิตท่านขีดไว้
ลูกไม่ได้ชีวิตแม่กลับคืนมา
แว่วเสียงสำเนียงเขาเรียกแม่

อนาถแท้เฝ้าเหลียวแลชะแง้หา
แม่ของลูก ลูกไม่พบสพกายา
โอ้... แม่จ๋าใจลูกแทบขาดรอน
นิจจาเอ๋ย แม่เคยเฝ้าสอนสั่ง
ต่อไปนี้ไม่มีแม่นั่งสั่งสอน
หวลคิดจิตต์คนึงถึงมารดร
สท้อนถอนหฤทัยแทบวายปราณ
ชีวิตแม่เปรียบเหมือนกับรากแก้ว
ขาดแม่แล้วอนิจจา น่าสงสาร
เสมือนสวะน้อยลอยว่ายตามสายธาร
ไร้แก่นสารที่จะยึดจรรโลงใจ
ถ้าชาติหน้ามีจริงดังเขาว่า
โอ้... แม่จ๋าดวงวิญญาแม่อยู่ไหน
ขอเกิดเป็นแม่ลูกทุกชาติไป
เกิดชาติใหม่ให้อยู่กันชั่วกัลป์เทอญ

" ช่วยพยุงหัวแม่สูง ๆ ลูก แม่จะขาดใจอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว โอย...... โอย "

" อย่าร้องไห้ลูก ไม่ต้องเสียดายแม่ ขอให้คิดเสียว่า วันใดที่แม่ตายเสียได้วันนั้น แม่มีความสุขที่สุด "

" หยิบมีดให้แม่ทีลูก แม่ทนไม่ไหวแล้ว แล้วแม่จะเขียนหนังสือให้ ว่าแม่ทำตัวเอง "

" ลูกพวกนี้ช่างใจร้าย ทนดูแม่ทรมานอยู่ได้ เพียงแต่ช่วยหยิบมีดส่งให้ แม่ก็จะพ้นจากความทรมาน "

" ขอรบกวนอีกคืนเดียวเท่านั้น คืนพรุ่งนี้พวกลูก ๆ ก็จะไม่ต้องอดนอนกันอีกแล้ว "

" หมอ ช่วยฉีดยาให้ฉันตายที เอาอย่างชนิดไม่ฟื้นนะ เอาให้ตายไปเลย "

โธ่...... แม่ ลูกจะเป็นบ้า...... ลูกจะเปนบ้า

ในที่สุดวันที่ลูกกลัวแสนกลัวก็มาถึง นั่นคือวันจากไปของแม่ จากอย่างชนิดไม่มีวันกลับมาพบหน้ากันอีก จากอย่างแสนเศร้าสุดหัวใจ จากอย่างแสนจะทรมานใจ ทุกสิ่งทุกอย่างในวันนั้น ลูกยังจำได้ไม่ลืม วันอันมหาอุบาทว์ วันที่มัจจุราช

พรากแม่ไปจากลูก วันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ ย้อนหลังจากวันนั้นไปประมาณ ๑ ปี นั่นคือวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕ แม่ได้ไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริราชเป็นครั้งแรก หลังจากที่พวกลูก ๆ รู้สึกว่าแม่มีอาการผิดปกติ คือไอบ่อย ๆ และเหนื่อยง่าย ไม่มีแรง การตรวจครั้งแรก หมอลงความเห็นว่ากะเพาะอาหารไม่ย่อย และให้ยาสำหรับย่อยอาหารมา หลังจากรับประทานยาตามหมอสั่งอย่างเคร่งครัดจนหมดแล้ว อาการก็ไม่ดีขึ้น แม่จึงไปหาหมออีก คราวนี้หมอส่งไปเอ็กซเรย์ที่ทรวงอกและที่ท้อง จากการเอ็กซเรย์หมอพบว่าเป็นจุดขาว ๆ ที่เหนือปอดข้างขวา และหมอลงความเห็นว่าจุดนั้นคือการเริ่มต้นของวัณโรค และแม่ได้รับการรักษาในฐานะผู้ป่วยเป็นวัณโรค โดยรับประทานยามาเป็นเวลา ๓ เดือน อาการก็ไม่ดีขึ้นกลับทรุดลงไปอีก และนอกจากนั้นยังมีอาการปวดแทงขึ้นมาที่ชายโครงด้านขวาในตอนกลางคืน การที่แม่มีอาการปวดที่ชายโครงเช่นนี้ทำให้ลูกใจไม่ดี เพราะกลัวว่าแม่จะเป็นมะเร็ง จึงให้ไปหาหมออีก และเล่าอาการให้หมอฟังด้วย แต่หมอก็ว่าการปวดอาจเกิดจากแก๊สในกระเพาะอาหาร หรือเป็นการเกี่ยว

กับประสาท เพราะกำลังจะหมดประจำเดือนก็ได้ ส่วนการรักษาก็ยังคงรักษาทางวัณโรคอยู่ แต่เปลี่ยนจากยารับประทานมาเป็นยาฉีด แต่ไม่ว่าจะรักษาด้วยยาชนิดไร อาการแม่ก็ทรุดหนักลงเสมอ จนในที่สุดก็มาถึงวันหนึ่ง คือวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ หมอได้ส่งแม่ไปล้างท้อง เพื่อเอ็กซเรย์ถุงน้ำดีและก่อนจะล้างท้องก็ต้องอดอาหารไป ๑ วัน หลังจากนั้นแม่ก็เพียบลุกไม่ไหว และมีอาการหอบ แน่น และไอจัด ลูกจึงพาไปหาหมออีกครั้ง ก็พบว่าน้ำท่วมปอด และหมอได้ส่งไปเจาะปอดในวันนั้น หมอลงความเห็นว่าเยื่อหุ้มปอดอักเสบ และเนื่องจากยังหาเตียงว่าง ๆ ไม่ได้ จึงกลับบ้านมาก่อน หลังจากเจาะปอดแล้วรู้สึกว่าแม่มีอาการดีขึ้นนิดหน่อย คือค่อยยังชั่วหอบ และแน่น ทำให้ลูกดีใจ เพราะคิดว่าแม่คงจะหายดีแล้วคงจะไม่ได้เป็นมะเร็งดังที่กลัวไว้ แต่ต่อมาอีกวันเดียว แม่ก็มีอาการแน่น หอบ และไอจัดอีก คราวนี้ลูกคิดว่าขึ้นคอยเตียงก็คงไม่ไหว จึงนำส่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในตอนกลางคืนวันหนึ่ง แต่ทางโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ไม่สามารถรับตัวไว้รักษา เพราะโรคน้ำท่วมปอด เป็นโรคติดต่อ ลูกจึงนำส่ง

โรงพยาบาลปราสานมิตรซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชน พอหมอที่โรงพยาบาลประสานมิตรเห็นฟิลม์ ก็ลงความเห็นว่าแม่เป็นมะเร็งที่ปอด ไม่ใช่วัณโรค และน้ำที่เจาะออกมาจากปอด ก็เป็นสีเลือด ถ้าเป็นวัณโรค น้ำที่เจาะออกมาเป็นสีเหลือง แม่จ๋า...... อย่าให้ลูกต้องบรรยายเลยว่า เมื่อหมอบอกกับลูกเช่นนั้นลูกมีความรู้สึกอย่างไร รู้แต่ว่าหัวใจหยุดเต้นชั่วขณะ คอแข็ง และพูดอะไรไม่ออกได้แต่มองหน้าแม่อย่างใจหายด้วยความรู้สึกว่าหน้าอย่างนี้ รูปร่างอย่างนี้อีกไม่กี่เดือนข้างหน้าก็จะไม่มีปรากฏให้เห็นอีกแล้ว แล้วลูกจะทนได้อย่างไร แม่ไม่รู้ตัวเองเลยว่าเป็นโรคร้ายแรง แม่บ่นแต่อยากจะหายเร็ว ๆ เสมอ เพราะมันทรมานแม่มาก ทุกครั้งที่แม่ถามหมอว่าเมื่อไหร่แม่จะหาย มันบีบหัวใจลูกอย่างที่สุด โธ่...... แม่ไม่รู้ ในขณะที่ลูกรู้...... รู้อยู่เต็มอกว่ามันไม่มีวันหาย มันจะทรมานยิ่งขึ้น และยิ่งขึ้น จนในที่สุดก็คือความตาย มีอยู่เพียงอย่างเดียวคือ ช่วยให้ตายช้าลงเท่านั้น แต่นั่นก็หมายถึงการทรมานไว้นานขึ้น ยิ่งนับวันอาการของแม่ก็ยิ่งทรมานขึ้นทุกที คือไอ

จัดขึ้น ปวดมากขึ้น บริเวณที่ปวดมากก็คือชายโครงแถบขวา ซึ่งหมอบอกว่ามันลามไปที่ตับ นอกจากนั้นยังมีอาการแน่นหอบเหนื่อยเหมือนกับแมวที่หอบหืด บางครั้งแม่หอบจนพูดไม่ได้เป็นเวลาติดกันตั้ง ๓—๔ ชั่วโมง และพอหยุดพักสัก ๕ นาทีก็หอบเช่นนั้นอีกและหมอไม่สามารถให้ยาระงับปวดได้ เพราะแม่แพ้ยาทุกชนิด นอกจากฉีดยานอนหลับให้หลับเป็นพัก ๆ ไปเท่านั้น ในที่สุดแม่ก็กินอาหารอะไรไม่ได้เลย แม้แต่ยาหรือน้ำ พอกินเข้าไปจะแน่น อาเจียรออกมาแล้วปวด แล้วก็ไอ และหอบเช่นนี้เรื่อย ๆ จนในที่สุดอาการขั้นสุดท้ายก็มาถึง คือหายใจไม่ออก หมอบอกว่าเนื้อที่เป็นมะเร็งงอกไปปิดทางเดินอาหาร จึงทำให้กินอะไรไม่ได้และมันงอกไปปิดทางหายใจด้วย ตอนที่แม่หายใจไม่ออกนี้ เป็นระยะที่แม่ทรมานแม่ และทรมานใจลูกมากที่สุด ภาพที่แม่ดิ้นกระเสือกกระสนร้องครวญคราง ทุรนทุรายอย่างน่าสมเพช มันจะทำให้ลูกแทบจะเป็นบ้า และยิ่งกว่านั้นแม่ยังอ้อนวอนให้ลูกไปหยิบมีดให้แม่ด้วย แม่ต้องการจะตายให้พ้นจากความทรมานโดยเร็วที่สุด

แต่ลูกทำไม่ได้ แม่ตัดพ้อต่อว่า ว่าลูกใจดำที่ปล่อยให้แม่ทรมาน โธ่...... แม่ ใครจะทำตามแม่ได้ ในที่สุดเมื่อไม่มีใครช่วยแม่ก็รวบรวมกำลังครั้งสุดท้าย ลุก ขึ้นควานหา มีด เพื่อปลิดชีพตัวเอง และเมื่อหาไม่ได้แม่ก็อ้อนวอนหมอให้ช่วยฉีดยาให้แม่ตายด้วย เมื่อมาถึงตอนนี้ แทนที่พวกลูก ๆ จะสวดมนต์ให้แม่หายจากโรคร้าย หรือขอให้แม่รอดชีวิต ลูกทุกคนกลับช่วยกันภาวนาขอให้แม่ตายเดี๋ยวนี้ ขอให้แม่ตายเร็ว ๆ เพราะความรู้สึกเมื่อแม่ตายแล้วยังทารุณจิตใจน้อยกว่า ความรู้สึกที่แม่ต้องทรมานเมื่อมีชีวิตอยู่ ในที่สุดวาระนั้นก็มาถึง นั่นคือเวลา ๑๕.๓๕ ของวันเสาร์ ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ หลังจากแม่หมดความรู้สึกมาตั้งแต่ ๙.๓๐ น. แม่ก็จากลูกไปอย่างสงบ ชีวิตแม่สิ้นสุดแล้ว จากความทุกข์ทรมานทั้งหลาย ส่วนลูก...... จะต้องต่อสู้ต่อไปอีก จนกว่าจะถึงวันนั้น คือวันที่แม่...... และลูก ๆ จะได้พบกันในภพหน้า โธ่...... แม่จ๋า...... ต่อไปนี้ลูก ๆ จะได้เรียกคำอันไพเราะ และมีความหมายอันทราบซึ้งนี้กับใคร ไม่มีใครอีกแล้วที่จะรักและปรารถนาดีต่อลูก ๆ เท่ากับแม่ วิญญาณ

แม่อยู่ที่ไหน ขอได้โปรดทราบด้วยว่า พวกลูก ๆ ยังคงคิดถึงแม่อยู่เสมอ ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงคุ้มครองป้องกันดวงวิญญาณของแม่ให้มีแต่ความสุขสงบ และสถิตย์อยู่ ณ สุคติภพเทอญ

จากลูก

จุไรศรี เสนานิกรม

กราบ ดวงวิญญาณของแม่ผู้ที่ลูกรักที่สุด

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ เวลาบ่าย ๓ โมง ๓๕ นาที เป็นวันที่ลูกสูญเสียแม่ของลูกไป อย่างไม่มีวันที่จะได้พบกันอีก วันนี้เป็นวันที่ลูกเกลียดกลัวที่สุดในชีวิต เมื่อแม่ยังดีๆ อยู่ บางขณะลูกนึกคิดว่าแม่กับลูกนี้ใครจะตายก่อนกัน เมื่อคิดแล้วทำให้ไม่สบายใจไปหลายวัน แต่แล้วลูกก็พบมันจนได้โดยไม่นึกว่ามันจะเร็วถึงเพียงนี้ แม่เคยพูดเล่นว่า "แม่จะอยู่จนถึงศักดิ์สำเร็จหรือไม่ก็ไม่รู้" ลูกยังเถียงอย่างโมโหว่า "อีก ๗ ปี เท่านั้นทำไมจะไม่ถึง แม่ยังแข็งแรงไม่เห็นเป็นอะไรเลย" แต่แล้วแม่ก็จากไปก่อนศักดิ์สำเร็จจนได้ แม่จากไปอายุเพียง ๕๑ ปีเท่านั้น ลูกคิดว่ามันน้อยเกินไปสำหรับลูก เวลา ๒๘ ปีที่ลูกอยู่กับแม่ลูกไม่เคยลำบากเลย งานบ้านลูกไม่เคยทำ แม่ทำคนเดียวหมดทุกอย่าง แม่เล่าว่าแม่เคยทำงานหนักมาตั้งแต่เล็กๆ จนชินแล้วและคงจะทำต่อไปจนกว่าจะตาย แม่ไม่เคยเจ็บหนักเลย พอเจ็บคราวนี้ก็เป็นการเจ็บครั้งสุดท้ายเสียแล้ว

ก่อนแม่จะจากลูกไป ๒ วันแม่ยังพูดกับลูก ๆ ของแม่ว่า "อย่าทำงานหนักเหมือนแม่ เดี๋ยวจะเป็นอย่างแม่" ที่แม่พูดอย่างนี้เพราะแม่เข้าใจว่า แม่เป็นวัณโรคที่ปอด แม่ไม่รู้ว่าแม่เป็นมะเร็ง ขอวิญญาณของแม่จงยกโทษให้แก่ลูก ๆ ด้วยที่พากันปิดไม่บอกให้แม่รู้ว่าแม่เป็นโรคอะไร เพราะลูกกลัวว่า ถ้าบอกแล้วจะทำให้แม่จากลูก ๆ ของแม่ไปเร็วเข้า แม่เคยพูดว่า "จะเป็นอะไรก็เป็นเถิด ขออย่างเดียวอย่าเป็นมะเร็งก็แล้วกัน" แต่แล้วโรคที่แม่กลัวก็กลับเป็นแก่แม่จนได้ แม่ต้องทรมานอย่างหนักเป็นเวลา๑๒๗วัน ตลอดเวลาแม่ไม่เคยร้องออกมาดังๆเลย อย่างมากก็เพียงครางเท่านั้น ลูกรู้ว่าที่แม่ไม่ร้องออกมาดัง ๆ เพราะกลัวลูกของแม่จะไม่สบายใจ ก่อนแม่จากไป๓—๔วัน แม่ทรุดหนักมาก กินอาหารไม่ได้เลยนอกจากน้ำ — น้ำส้มเฮาดี้ — โอวัลติน ทีละนิดเท่านั้น แม่อยากน้ำเพราะแม่ไอมากแม่ไออยู่ตลอดเวลาไม่มีการพักเลย เมื่อแม่ดื่มน้ำ พอน้ำล่วงพ้นลำคอแม่จะมีอาการแน่นหายใจไม่ออกและดิ้นทุรนทุรายมาก แม่ได้แต่พูดว่า "จะทำยังไงดีลูก จะทำยังไงดี" ก่อนแม่ตาย ๒ วัน

แม่หายใจไม่ออก ไอ และ ปวดมาก แม่พูดกับบิ๋วว่า "บิ๋ว ขอให้แม่หนุนตักหน่อย แม่จะขาดใจตายอยู่แล้ว" เมื่อแม่เจ็บปวดจนทนไม่ไหวแม่เรียกลูกว่า "เปี๋ยก จะทำยังไงดีลูก" แล้วแม่ก็เงียบ ลูกไม่สามารถตอบหรือช่วยอะไรแม่ได้ ลูกได้แต่มองดูแม่ดิ้นทุรนทุราย ต่อไปด้วยความปวดร้าวใจที่สุดที่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จึงจะให้แม่บรรเทาความเจ็บปวดลงได้แม้แต่หมอก็ไม่มีทางช่วยแม่เลย

ในวันที่ ๑๓ มิ.ย. ๐๖ เวลากลางวันแม่ได้ขอให้จุดธูปให้แม่ ๓ ดอก แล้วแม่อธิษฐานว่า "เจ้าประคุณถ้าจะตายขอให้ลูกตายเร็ว ๆ เถิดอย่างให้ทรมานอย่างนี้เลย" แม่ได้ขอร้องลูกให้หยิบมีดให้แม่ เพื่อที่แม่จะแทงตัวแม่ให้ตายเองจะได้พ้นจากการทรมาน ลูกไม่หยิบให้แม่ยังต่อว่าลูกเลยว่า "เสียแรงที่เลี้ยงมา ขอร้องแค่นี้ไม่ได้ แกอยากเห็นแม่ทรมานหรือ" ลูกตอบว่า "มันเป็นบาป แต่แม่บอกว่า แม่ไม่ถือโกรธหรอกแม่อภัยให้หมด" และในคืนวันที่ ๑๔ มิ.ย. ๐๖ เวลาตีสี่ ลูก

เฝ้าแม่อยู่เผลอหลับไป ตื่นขึ้นเพราะได้ยินเสียงพี่จุไรปลุกว่า "เปียก แม่เป็นอะไรไม่รู้ ลุกขึ้นนั่ง" ลูกลุกขึ้นประคองแม่ ถามแม่ว่า "แม่เป็นอะไร หายใจไม่ออกหรือ" แม่บอกว่า "เปล่า จะหยิบมีดมาแทงให้ตายเร็ว ๆ" ลูกต้องดึงอยู่นาน จนกว่าแม่จะยอมนอน แม่ดิ้นตกที่นอน ต้องนั่งจับกันอยู่ตลอดเวลา ลูกเห็นว่าอาการแม่หนักมากคงจะไปไม่รอดถึงสว่าง จึงถามว่า "แม่มีอะไรจะสั่งไหม พรุ่งนี้เราอาจจะไม่มีโอกาสพูดกันแล้ว" แม่ตอบว่า "ไม่มีอะไรจะสั่ง"

แม่ร่ำร้องที่จะให้หมอฉีดยานอนหลับให้แม่ เพื่อจะได้ไม่รู้สึกตัวทรมาน ในตอนเช้า วันที่ ๑๕ มิ.ย. ๐๖ เวลา ๐๙.๒๒ น. ลูกจึงได้ตัดสินใจให้หมอฉีดยานอนหลับให้แม่ แม่ก็หลับตั้งแต่นั้นมา จนถึง ๑๕.๓๕ น. ก็เป็นการหลับอย่างไม่มีวันตื่น

ภาพของแม่และคำพูดทุกคำของแม่ลูกจำได้ตลอด ก่อนนอนลูกนึกถึงแม่เสมอ บางคืนลูกคิดถึงแม่จนนอนไม่หลับ วิญญาณของแม่คงจะรู้ดีว่าลูกคิดถึงแม่เพียงไร แม่จากลูกไปแล้วโดยที่ลูกไม่สามารถจะเหนี่ยวรั้งแม่ไว้ได้ ลูกเชื่อว่าแม่จากลูกไปสบายกว่าเมื่อแม่มีชีวิตอยู่ เหลือแต่ลูกของแม่ทั้ง

๔ คน ที่จะต้องผจญกันต่อไปอีกเท่าไรก็ยังไม่รู้ได้ แต่คงไม่นานลูกของแม่คงจะตามไปอย่างแน่นอน ลูกของแม่จะไปพบแม่และพ่อ ซึ่งไปรออยู่แล้ว เมื่อถึงเวลานั้นเราก็จะได้พบกันอีก

ขอให้วิญญาณของแม่จงไปสู่สุคติภพเถิด ชาติหน้าขอให้แม่ได้เกิดมาเป็นแม่ของลูกแม่ ทั้ง ๔ คนอีก กรรมใดที่ลูกได้ล่วงเกินแม่ ด้วย กาย วาจา ใจ ขอแม่ได้อโหสิกรรมให้ลูกด้วย

จากลูกของแม่

ชูศิลป์ เสนานิกรม

๑๐ พ.ย. ๐๖

๑๕.๓๕ น. วันที่ ๑๕ มิ.ย. ๒๕๐๖ เป็นวันที่สูญเสียสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต แม่ได้จากไป ด้วยโรคมะเร็งที่ปอด โรคที่ทรมานที่สุด และไม่มีทางรักษา แม้แต่ช่วยไม่ให้ทรมาน ภาพความทรมานและความรู้สึกต่าง ๆ ของแม่ จากการที่ได้เห็นและสัมผัสด้วยความรู้สึกต่อกันกับแม่ จะไม่มีวันลืมไปจากความทรงจำได้ ชีวิตของแม่ต้องผจญกับความลำบากมาตั้งแต่เด็กจนถึงตาย หลังจากพ่อตาย ครอบครัวของเราไม่มีรายได้อะไร สมบัติของพ่อที่ได้เป็นเครื่องแบบเพียง ๑ ชุด เท่านั้น นอกนั้นหายไปกับความกันดารของท้องที่ที่พ่ออยู่ แต่แม่เป็นผู้ยืนหยัดให้ลูก ๆ ได้เรียนต่อไปไม่หยุดยั้ง ทั้งที่บางวันแทบไม่มีสตางค์ติดบ้านเลย ซึ่งทำให้แม่ต้องอดออมและมุทำงานมากขึ้นเพื่อหารายได้ให้พอ นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ร่างกายของแม่ต้องทรุดโทรมอ่อนแอจนเป็นบ่อเกิดของโรคได้ ในระยะหลังนี้พวกเราทะยอยกันเรียนสำเร็จ สมความตั้งใจของแม่ สถานะกำลังจะดีขึ้น เรามีแผนจะให้ความสุขสบายแก่แม่ในชีวิตบั้นปลาย แต่แผนก็เป็นเพียงความฝัน ในเมื่อแม่ตายไป

เสียก่อน แม่ตายไปแล้ว แต่ยังทิ้งความระลึกในบุญคุณไว้กับลูก ๆ แม่ได้สอนให้เรายึดถือในความดี ไม่ทำความชั่ว สอนให้เรารู้จักการต่อสู้กับชีวิตด้วยตนเอง ตามแบบอย่างที่แม่ได้ต่อสู้มา เมื่อแม่มีชีวิตอยู่ เป็นทั้งผู้ให้กำลังใจ เป็นที่ปรึกษา เป็นผู้บริหารงานทุกอย่างในบ้าน แต่ต่อไปนี้สิ่งเหล่านี้ไม่มีแล้ว เราต้องเดินคลำทางจากที่มืดไปสู่ที่สว่างเอง สิ่งสำคัญที่แม่ภูมิใจในชีวิตที่สุดคือ การให้ลูกได้ศึกษาบริบูรณ์ทุกคน ซึ่งทำให้ก่อนตายแม่ไม่รู้สึกห่วงเท่าไรนัก แม่เคยพูดประโยคเดียว คือ ชาติหน้ามีจริงขอให้ไปเกิดเป็นแม่ลูกกันอีก ถ้าชาติหน้ามีจริง ขอให้เป็นไปตามคำพูดของแม่เถิด ขอดวงวิญญาณของแม่จงไปสู่สุคติภพเทอญ

ร.ต. ชาติชาย เสนานิกรม

๑๐ พ.ย. ๐๖

ลูกไม่เคยนึกฝันเลยว่าสิ่งที่ลูกกลัวที่สุดในชีวิต จะบังเกิดขึ้นแก่ลูกในเวลาอันรวดเร็วเช่นนี้ มันเหมือนพายุร้ายที่เกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งเค้ามาก่อนเลย จู่ ๆ ก็เกิดขึ้นแล้วก็ผ่านไปพร้อมกับทิ้งความพินาศไว้ให้กับผู้ที่ได้รับเคราะห์กรรม การจากไปของแม่ในครั้งนี้ เปรียบเสมือนนาวาที่ขาดกัปตัน จริงอยู่พวกลูกเรืออาจจะนำเรือไปสู่จุดหมายแต่ดั้งเดิมได้ แต่ก็ย่อมเป็นไปด้วยความทุลักทุเลไฉนเลย จะราบรื่นเหมือนเมื่อครั้งยังมีกัปตันอยู่

มันเป็นคราวเคราะห์ของแม่เอง ที่เป็นโรคมะเร็งของปอด โรคที่แพทย์ ผู้ทรงไว้ซึ่งความสามารถ ก็จนปัญญา แม่เคยพูดกับพวกลูก ๆ ว่า ขอให้ห่างไกลโรคนี้ร้อยโยชน์ แสนโยชน์ แต่ก็ดูเหมือนโชคชะตาช่างกลั่นแกล้ง ให้แม่เป็นโรคนี้เข้าจนได้ ลูกยังจำได้ดีว่า ลูกถึงกับเข่าอ่อนเมื่อรู้ว่า แพทย์เพียงแต่สงสัยว่าแม่เป็นมะเร็งภายหลังพอรู้แน่ว่า เป็นมะเร็งจริงพวกลูก ๆ ก็มิได้ปล่อยไปตามยถากรรม ได้พยายามหาทางช่วยเหลือทุกทางทั้ง ๆ ที่ รู้ดีว่าความหวังเลือนลางเต็มทน ซึ่งในเรื่องที่

จะให้แพทย์ช่วยเหลือนั้นเป็นอันตัดทิ้งไปได้ตลอดเวลาที่แม่นอนเจ็บอยู่ แม่ต้องได้รับความทรมานหลายอย่างประดังกันเข้ามา แต่แม่ก็ยังมีกำลังใจดีและหวังว่าจะหาย เนื่องจากพวกลูก ๆ ปิดแม่ไม่ให้รู้ว่าเป็นมะเร็ง คำพูดของแม่ที่แสดงความหวังว่าจะหายนั้นเปรียบเสมือนคมมีด ที่เฉือนหัวใจลูกตลอดจนพี่ ๆ บางครั้งลูกมองดูแม่แล้วก็อยากร้องไห้ แค้นใจตัวเองว่าทำไมหนอจึงไม่สามารถจะช่วยอะไรแม่ได้ ได้แต่คอยวันที่มัจจุราชมาพรากแม่ไป บางขณะเมื่อลูกเข้าไปบีบนวดทาน้ำมันให้แม่ ลูกเกิดความรู้สึกอยากจะยึดร่างแม่เป็นกรรมสิทธิ์ไม่ยอมปล่อย เหมือนกับเด็กที่หวงของเล่น แต่ลูกก็ได้แต่คิดเท่านั้นความจริงย่อมเป็นไปไม่ได้

มาในตอนหลัง ๆ ก่อนตาย แม่ได้รับความทรมานมากที่สุด ไม่ใช่แต่เพียงแม่เท่านั้นที่ทรมาน ลูก ๆ ทุกคนก็พลอยได้รับความทรมานไปด้วย แม่ทรมานทั้งกายและใจ ส่วนลูกทรมานใจ ทุกครั้งที่แม่ไอลูกต้องกลั้นหายใจไปด้วย ลูกไม่สามารถจะบรรยายความทรมานของแม่ลงเป็นตัวหนังสือได้ เพราะเมื่อ

นึกถึงภาพแล้วน้ำตาลูกมันพาลจะไหลออกมา คิดดูก็แล้วกันว่าเพื่อนบ้านทุกคนไม่สามารถจะทนดูได้ แต่ลูกและพี่ ๆ เป็นลูกของแม่ ต่อให้ทรมาน ให้บีบหัวใจอย่างไรก็ต้องทน ในระยะนี้พวกลูก ๆ นั่งเฝ้าพยาบาลแม่ตลอดเวลา บางครั้งแม่เหลือบตาที่หรี่จวนจะปิดขึ้นมองหน้าลูก ๆ แล้วก็ร้องไห้ ยิ่งสร้างความปวดร้าวให้แก่ลูก ๆ มากขึ้นอีก บางครั้งก็ทลึ่งพรวดขึ้นมาร้องให้ลูก ๆ ช่วยประคองให้หัวสูงขึ้น เพราะหายใจไม่ออก มันดูเหมือนว่าจะขาดใจหลายครั้งหลายหนแต่มันก็ไม่ขาด มันได้แต่ทรมานจนกระทั่ง แม่ถึงกับจุดธูปขอขมาเจ้ากรรมนายเวรบอกว่าเมื่อถึงคราวจะตายก็ขออย่าให้ทรมานนักเลย แต่ก็คงไม่ได้ผล บางครั้งก็ร้องขอมีดกับลูก เพื่อจะแทงตัวเองให้รู้แล้วรู้รอดไป เมื่อพวกลูก ๆ ไม่ยอมให้ ก็สัญญาว่าจะไม่ให้ตำรวจเอาผิดกับลูก จะเขียนหนังสือบอกไว้ให้ เมื่อพวกลูก ๆ ไม่ให้เข้าจริง ๆ ก็ว่ากล่าวเป็นทำนองว่า เสียแรงที่เลี้ยงมา ขอร้องเพียงเท่านี้ทำให้ไม่ได้ แต่สิ่งที่ทรมานใจและติดตาลูกตลอดจนพี่ ๆ มากที่สุด ก็คือตอนที่แม่ลุกขึ้นนั่งกลางดึกของคืนสุดท้าย

ก่อนตาย เอื้อมมือควานหามีด (มีดนี้แม่มีมาตั้งแต่ลูกจำความได้และแม่เรียกว่ามีดคู่ชีวิตของแม่) แสดงว่าแม่ได้รับความทรมานจนถึงที่สุดแล้ว จนกระทั่งลืมสติลืมตัวลุกขึ้นนั่งทั้ง ๆ ที่หมดเรี่ยวแรง ในตอนเช้าแม่ก็ดิ้นทุรนทุรายจนหัวห้อยตกลงมาจากที่นอนเพราะหายใจไม่ออกหลายครั้งหลายหน ในที่สุดลูกก็ประคองช้อนศีรษะเอาไว้ ขณะนั้นพี่ ๆ พากันหลับหมดด้วยความอ่อนเพลีย แม่แข็งใจพูดกับลูกด้วยเสียงที่แหบเครือและแผ่วเบาจนแทบไม่ได้ยินว่า "ไปล้างหน้าเสียไป" และนั่นก็เป็นคำพูดสุดท้ายที่แม่ได้มีโอกาสพูดกับลูก เพราะในตอนบ่ายเวลา ๑๕.๓๕ น. ของวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๖ นั่นเอง แม่ก็จากพวกลูก ๆ ไปอย่างสงบ สมความปรารถนาของแม่

แม่จ๋า ถึงแม้ว่าจะแม่จะจากพวกลูก ๆ ไปแล้ว แต่พวกลูก ๆ ก็ยังระลึกถึงแม่อยู่ทุกลมหายใจ เมื่อสิ้นบุญพ่อ แม่ก็ต้องรับภาระเลี้ยงดูให้ลูกทุกคนได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี แม่ต้องประสพความลำบากมาโดยตลอด จนบัดนี้เกือบจะถึงเวลาที่แม่จะได้รับความสุขบ้างแล้ว มัจจุราชก็มาคร่าห์ชีวิตไปแม่เสียยัง

มิทันที่ลูกจะตอบแทนบุญคุณของแม่ให้สาสมเลย ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้เราได้เกิดเป็นแม่ลูกกันอีกทุกชาติ ๆ แม่จ๋า แม่จากทุก ๆ คนไปแต่ร่าง ความดีที่แม่ทำไว้ย่อมจะไม่สูญสลายไปกับร่างของแม่ด้วย ดังตอนหนึ่งของสุภาษิตที่ว่า

นรชาติที่วางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา

แม่จ๋า ลูกไม่มีโอกาสตอบแทนพระคุณของแม่โดยวิธีใดแล้ว นอกจากจะขอบวชให้แม่ในวันฌาปนกิจ ขอให้ส่วนกุศลใด ๆ ก็ตามที่ได้นี้ จงเป็นประหนึ่งปัจจัยช่วยดลบรรดาลให้ดวงวิญญาณของแม่ จงสถิตอยู่ ณ สรวงสวรรค์ในสัมปรายภพ เทอญ

จากลูกคนสุดท้องของแม่

นตท. ชูศักดิ์ เสนานิกรม

มะเร็งของปอด

โดย นายแพทย์เสนอ อินทรสุขศรี

ช่วระยะที่นั่งคุยอยู่กันอยู่เพียงครึ่งชั่วโมง ผู้ที่นั่งคุยอยู่กับข้าพเจ้า และเป็นผู้ที่ข้าพเจ้ารักใคร่นับถือมากก็ไอถี่ ๆ นับครั้งไม่ถ้วน แม้จะมีไอมาคอยขัดจังหวะการคุยของเราเป็นพัก ๆ ผู้ที่ร่วมคุยกับข้าพเจ้าก็ยังคงยิ้มแย้มแจ่มใส เล่าเรื่องเหตุการณ์ของชีวิตที่เคยได้ผจญมาให้ฟังได้อย่างสนุกสนาน ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ความรู้ และตื่นเต้นไปกับเรื่องที่เล่า แต่ก็อดเป็นห่วงถึงสุขภาพของผู้ที่ข้าพเจ้านับถือนี้เสียมิได้เลย

" ครู ว่าง ๆ ไปหาผมซิครับ ผมคิดว่าครูควรจะถ่ายเอ็กซเรย์ปอดสักครั้งเป็นยังไง " ข้าพเจ้าเรียกท่านว่าครู ในฐานะที่ชอบพอและให้ความรู้หลายด้านแก่ข้าพเจ้ามา รวมทั้งอิทธิพลในด้านอื่น ๆ ที่ผมได้รับจากท่าน อยู่ไม่น้อยในการช่วยส่งเสริมกำลังใจต่อผลงานของข้าพเจ้า "ผมสังเกตว่าครูไอมากเหลือเกิน ไอเรื้อรังมานานเสียด้วย แล้วก็ขอโทษเถอะครับหมู่นี้ครูค่อนข้างจะซูบลงไปถนัดทีเดียว"

"ขอบใจครับหมอ อย่ามาล้อให้ผมใจเสียหน่อยเลยน่า ผมรู้ดีว่าไอ้นี่แหละต้นเหตุ" ครูยกบุหรี่ที่ถูกคีบอยู่ในนิ้วขึ้นให้ผมดู "ผมสูบมันจัดหน่อย เพราะต้องใช้หัวคิด และทำงานมากขึ้น มันช่วยให้สมองผมโปร่งขึ้นเยอะ ผมรู้ดีหรอกว่ามันทำให้ผมไอจากคออักเสบเท่านั้น เรื่องวัณโรคนะผมไม่กลัวหรอกยาดี ๆ เยอะแยะถ้าเกิดเป็นอะไรขึ้นมาจริง ๆ ก็รักษาให้ผมก็แล้วกัน"

"ไม่อย่างนั้นซิครู ผมไม่ได้คิดเรื่องว่าจะเป็นวัณโรคหรอก ผมคิดหนักไปกว่านั้น ผมคิดว่าอาจเป็น......"

"นั่นแน่ — อย่ามาแช่งกันหน่อยเลยน่า คิดแต่โรคร้ายๆ มาให้กันแฮะ จะคุยกันไม่สนุกเสียแล้ว

หลังจากคุยกันในวันนั้น อีกเพียง ๓ เดือน ต่อมา ๓ เดือนเท่านั้นเอง ครูของข้าพเจ้าเสีย เสียแล้ว เพราะโรคที่ข้าพเจ้าคิดเอาไว้ก่อนตามความคิดนึกของแพทย์ทั้งหลายที่จะต้องคิดถึงโรคร้ายเอาไว้ก่อน จนกว่าจะตรวจและแยกโรค จนทราบโรคที่แท้จริงได้แน่ ๆ แล้ว ข้าพเจ้าสูญเสียผู้ที่ข้าพเจ้านับถือ

ผู้ที่ทำตัวเสมือนเพื่อน เสมือนญาติผู้ใหญ่ และเสมือนครูไป เสียแล้วด้วยโรคที่ข้าพเจ้าคิดไว้ และเตือนให้ไปตรวจร่างกาย

เสียโรคมะเร็งของปอด

มะเร็งของปอด เป็นโรคที่พบว่ามีอันตรายค่อนข้างจะสูงมาก อีกทั้งผลในการรักษานั้นก็ยังมีผลดีน้อยเต็มที่ เนื่องจากคนไข้มักจะมาหาแพทย์ในระยะที่เป็นมากแล้ว และสายเกินไปเสมอ ส่วนมากคนไข้มักจะคิดเอาว่า อาการที่ตนเป็นอยู่ คือการไอเรื้อรังนั้น

เป็นผลเนื่องจากหวัดหรือหลอดลมอักเสบเรื้อรัง สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่จัด ๆ ก็มักคิดว่าการที่ตนไอนั้นเป็นผลจากสูบบุหรี่โดยตรง

มีคนไข้บางรายที่ไอเรื้อรัง และคิดว่าตนเป็นวัณโรคของปอดมาก่อน คนไข้พวกนี้ในปัจจุบันผิดกว่าแต่ก่อนที่ไม่ค่อยจะกลัวการเป็นวัณโรคนัก โดยเชื่อมั่นว่า เวลานี้ทางการแพทย์มียาดีหลายขนานที่จะรักษาวัณโรคของปอดให้หายได้ จึงมักจะผลัดวันประกันพรุ่งที่จะมารับการตรวจโรคเรื่อยมา เมื่อมีโอกาสว่างเกิดคิดรักษาตัวขึ้นมาจึงได้ไปหาแพทย์ ภายหลังที่ได้รับการตรวจร่างกายและถ่ายภาพเอ็กซเรย์ของปอดแล้ว ข่าวที่พึงพอ

พอใจในขั้นต้นที่ได้รับจากแพทย์ก็คือ ภาพเอ็กซเรย์ปอดของเขาไม่มีลักษณะที่จะแสดงว่าเป็นวัณโรคเลย แต่ความยินดีได้หายไปในฉับพลัน ในเมื่อแพทย์ได้บอกต่อไปว่า ภาพเอ็กซเรย์นั้นปรากฏโรคที่ร้ายยิ่งไปกว่าวัณโรคหลายเท่า คือพบลักษณะของมะเร็งของปอด

ความจริงลักษณะที่พบได้จากฟิล์มเอ็กซเรย์ปอดนั้น บางครั้งโรคมะเร็งของปอดมีรูปร่างลักษณะคล้ายกับวัณโรคของปอดมาก จนมีบางรายที่แพทย์เองก็ผิดพลาดรักษาแบบวัณโรคอยู่ต่อไปอีก จนเห็นว่าอาการไม่ทุเลาขึ้น เมื่อได้ถ่ายภาพเอ็กซเรย์เพื่อดูผลการรักษา มะเร็งของปอดที่โตวันโตคืนนั้นก็ได้แสดงลักษณะให้เห็นอย่างชัดเจนขึ้นจากภาพเอ็กซเรย์ อย่างไรก็ตามรังษีแพทย์ผู้ชำนาญเมื่อได้เห็นลักษณะของภาพเอ็กซเรย์แล้วมักจะพอบอกได้ เพราะมีหลายลักษณะที่ฟิล์มของมะเร็งที่ปอดนั้นแตกต่างไปจากลักษณะของวัณโรคอยู่เหมือนกัน

ตามสถิติมะเร็งของปอดจะพบได้มากในชายมากกว่าหญิง และมักจะเกิดในคนอายุมากแล้ว อายุระหว่าง ๔๐ - ๗๐ ปี เป็นอายุที่พบว่าเกิดมะเร็งของปอดได้มากที่สุด

ดังเช่นมะเร็งของอวัยวะอื่น ๆ ที่ต้นเหตุที่แท้จริงของมะเร็งที่ปอดนั้น ยังไม่ทราบแน่นอน หลักสำคัญที่เป็นต้นเหตุก็เหมือนกับมะเร็งทั้งหลาย คือ การได้รับความระคายเคืองอยู่นาน ๆ จนกระทำให้ตำแหน่งนั้น ๆ เกิดมีการผิดปกติในการเจริญของเซลล์ขึ้น มีการงอกงามแบ่งตัวขยายเพิ่มขึ้นโดยไม่เป็นไปตามกฎของธรรมชาติของเซลล์มะเร็งของปอด ก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากจะได้รับความระคายเคืองอยู่นาน ๆ ก็อาจเป็นต้นเหตุช่วยให้เกิดมะเร็งได้ง่ายขึ้น ดังนั้นฝุ่นละออง ควันไฟต่าง ๆ หรือบรรดาสิ่งที่ลอยอยู่ในอากาศ และได้สูดหายใจเข้าไปย่อมจะผ่านเข้าสู่หลอดลมและปอด ไปทำให้เกิดระคายเคืองขึ้น

บุหรี่เป็นต้นเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เชื่อกันว่า มีส่วนทำให้คนเราเกิดมะเร็งของปอดได้มาก ยิ่งสูบจัดเท่าใดและเป็นเวลานานเท่าใดก็ยิ่งมีโอกาสจะเป็นได้ง่ายยิ่งขึ้นเท่านั้น ต้นเหตุหรือสิ่งใดที่มีอยู่ในบุหรี่ที่ทำให้เกิดมะเร็งของปอดได้นั้น มีผู้ค้นพบว่าน้ำมันที่เกิดขึ้นภายหลังการเผาไหม้ของบุหรี่ ซึ่งจัดอยู่ในพวกน้ำมันดินนั้น เป็นต้นเหตุสำคัญพวกน้ำมันนี้จะเห็นได้ว่าจะมาจับอยู่ตอนก้นบุหรี่ หรือปลายนิ้วของผู้สูบบุหรี่จนมี

นิวเหลือง น้ำมันนี่เองที่ระเหยเข้าสู่หลอดลมและปอด ไปทำให้เกิดการระคายเคืองต่อหลอดลมและเนื้อของปอดได้

มีผู้ทดลองนำเอาน้ำมัน ที่เกิดจากการเผาไหม้ของเส้นยาสูบนี้ ไปป้ายบนผิวหนังของหนูขาวอยู่ทุกวันเป็นเวลาระยะหนึ่ง ต่อมาปรากฏว่าตำแหน่งที่ถูกป้ายด้วยน้ำมันนี้ของหนูขาวเกิดเป็นมะเร็งขึ้นได้ จึงลงความเห็นว่าน้ำมันนี้เอง หรือสิ่งที่ประกอบอยู่ในน้ำมันนั้นเองที่ทำให้เกิดมะเร็งของปอดได้

อย่างไรก็ตาม คนที่ไม่สูบบุหรี่เลย ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่เกิดโรคมะเร็งของปอด เพราะเหตุอื่น ๆ มีอีกหลายเหตุที่จะทำให้เกิดมะเร็งที่ปอดได้

มะเร็งของปอดอาจเกิดขึ้นที่ตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ของปอดได้ทั้งนั้น ต่อจากนั้นจึงจะค่อย ๆ โตแผ่ขยายออกไป แต่ก็มีสิ่งที่ควรจะทราบถึงการเกิดของมะเร็งที่ปอดไว้ว่า มะเร็งนั้นมักจะเริ่มต้นขึ้นที่ตัวหลอดลมใหญ่ ๆ ของปอดเสียก่อน แล้วต่อไปจึงจะขยายตัวโตขึ้น แล้วโตเข้าไปสู่เนื้อของปอด

ตามสถิติ มีบางคนกล่าวว่า มะเร็งของปอดพบได้มากพอ ๆ กับมะเร็งของทวารหนัก แต่มีหมายคนที่ลงความเห็นว่าถ้าสำรวจสถิติกันให้จริง ๆ แล้ว มะเร็งของปอดนั้นจะพบได้มาก และบ่อย ๆ พอ ๆ กับมะเร็งของกระเพาะอาหาร ซึ่งตามปกติก็มีมากอยู่แล้ว สำหรับมะเร็งของทางเดินอาหาร

อาการของมะเร็งของปอดที่สำคัญ ๆ อาจจะมีได้เป็น ๔ ประการ คือ

๑. อาการไอ จะมีไอเรื้อรังผิดปกติ ถึงจะใช้ยารักษาก็ไม่อาจทุเลาหรือหายไปได้เลย

๒. มีเสมหะที่มีเลือดติดปนออกมาด้วย

๓. เสียงหายใจ ในบางรายจะมีเสียงแว่วมาดังหวีด ๆ เหมือนกับเสียงเป่านกหวีดเล็ก ๆ

๔ เจ็บหน้าอก อาการนี้จะปรากฏขึ้นก็ในระยะหลัง ๆ คือเมื่อโรคเป็นมากแล้ว ก้อนมะเร็งแผ่ขยายโตมากแล้ว

สำหรับอาการอื่น ๆ ก็เหมือนเช่นมะเร็งของอวัยวะอื่น ๆ ทั้งหลาย กล่าวคือ จะมีอาการเบื่ออาหาร ผอมลง น้ำหนักลด และอาการอื่น ๆ ของการเกิดโรคแทรกขึ้น

โดยการตรวจร่างกายโดยวิธีธรรมดาทั่วไปนั้น บางครั้งอาจเผลอไม่ได้คิดถึงโรคนี้ หรือเกิดผิดพลาดในการวินิจฉัยโรคมะเร็งนี้ได้มาก ๆ ทั้ง ๆ ที่มีอาการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นก็ตาม แต่แพทย์ก็มักมีข้อคอยเตือนใจให้นึกถึงโรคนี้อยู่เสมอว่าคนไข้ที่มีอายุมาก ถ้าหากมีอาการดังกล่าวให้สงสัยมะเร็งของปอดเอาไว้เสียก่อน แล้วควรทำการถ่ายภาพเอ็กซเรย์ของปอดทุกรายไป ถ้าหากเป็นมะเร็งของปอด ก็จะพบได้ทันที

รูปภาพเอ็กซเรย์ที่มีมะเร็งของปอดนั้น อาจมีลักษณะที่แปลกแตกต่างกันไป อาจพบก้อนของมะเร็งอยู่ที่ขอบ ๆ ของกลีบปอด ตอนใดตอนหนึ่ง หรือข้างใดข้างหนึ่ง อาจพบที่ขั้วปอด หรือพบที่ยอดของปอดก็ได้ เอ็กซเรย์จะเป็นเครื่องช่วยในการวินิจฉัยได้อย่างมาก

ในรายที่ยังมีปัญหาหรือน่าสงสัยอยู่นั้น การวินิจฉัยที่จะทำได้อย่างถูกต้อง ก็ยังมีวิธีการตรวจให้ได้แน่ชัดอีกอย่างหนึ่ง กล่าวคือการใช้เครื่องมือที่เป็นท่อยาว ซึ่งมีคุณลักษณะเหมือนกล้องส่อง ใส่เข้าสู่ทางปาก และผ่านลงไปทาง ทางเดินหายใจ จนถึงหลอดลมทั้ง ๒ ข้าง ตลอดระยะทางที่ผ่านลงไปของท่อจะเห็นได้จากการดูด้วยกล้องนี้ว่าทางเดินหายใจ นั้นเป็น

หลอดที่มีวง ๆ ของกระดูกอ่อน อยู่เป็นวง ๆ เรื่อยลงไป และเมื่อได้ค่อย ๆ สอดลึกลงไปอีกก็จะมาถึงตอนแยกของท่อหายใจนี้ออกเป็นหลอดลมใหญ่ ข้างซ้ายและข้างขวา ถ้าได้ผ่านเลยต่อไปในหลอดลมข้างขวาหรือข้างซ้ายก็ตาม หากว่ามีมะเร็งอยู่ก็จะพบก้อนเนื้อมะเร็งที่ยื่นโผล่ขึ้นมาในหลอดลมนั้น จากผนังของหลอดลมเอง

เมื่อพบเห็นด้วยตาโดยตรงเช่นนี้ การวินิจฉัยก็ย่อมจะกระทำได้ทันที แต่ความพอใจของแพทย์ยังไม่ได้สิ้นสุดอยู่เพียงการได้เห็นเช่นนั้น แพทย์จะสอดเครื่องมือเข้าไปทางท่อนี้ไปตัดเอาเนื้อชิ้นเล็ก ๆ จากก้อนนั้นมาชิ้นหนึ่ง นำมาตัดด้วยเครื่องมือจนเป็นชิ้นบางมาก แล้วย้อมสีพิเศษ และทำการตรวจชิ้นเนื้อนั้นด้วยกล้องจุลทัศน์ พยาธิแพทย์ผู้ชำนาญเมื่อได้ดูลักษณะเซลล์ของชิ้นเนื้อแล้วบอกได้ว่าเป็นมะเร็ง หรือโรคอื่นใดได้ทันที

บางทีการตรวจด้วยกล้องพิเศษดังกล่าวนี้ อาจไม่เห็นก้อนมะเร็งชัดก็ได้ แต่ก็มิใช่ว่าการใช้เครื่องใส่ลงสู่หลอดลมทั้งที่จะไร้ประโยชน์เสียทีเดียวก็หาไม่ จากกล้องนี้เองอาจจะเช็ด

หรือดูดเอาเสมหะในหลอดลมออกมาย้อมสี และตรวจหาเซลล์มะเร็งด้วยกล้องจุลทัศน์ก็ได้ เพราะเซลล์ของมะเร็งในปอดนั้นอาจหลุดออกมากับเสมหะเสมอ พอที่จะให้ตรวจหาและวินิจฉัยโรคได้ หรือไม่เช่นนั้นอาจจะใช้น้ำยาเข้าไปล้างหลอดลมแล้วดูดออกมา นำเอาน้ำที่ดูดได้นี้ไปปั่น เอาตะกอนมาย้อมสีตรวจด้วยกล้องจุลทัศน์ก็ได้เหมือนกันเพียงเซลล์เดียวที่หลุดออกมาจากมะเร็งนั้น พยาธิแพทย์ผู้ชำนาญจะบอกได้ทันทีว่าเป็นเซลล์ของมะเร็ง

การถ่ายภาพหลอดลมโดยการใส่น้ำยา ซึ่งเป็นวัตถุทึบแสง เข้าไปเป็น การ ช่วยการ วินิจฉัยโรค ได้ดีอย่างหนึ่ง ภาพที่มีลักษณะผิดปรกติของหลอดลมนั้น ทำให้รังษีแพทย์ทราบได้ถึงตำแหน่งและขนาดของมะเร็งในปอดนั้นได้ด้วย

ในการวินิจฉัยก็ดี การรักษาก็ดี มะเร็งของปอดหรือมะเร็งของอวัยวะใด ๆ ก็ตามจะต้องมีการร่วมมือกัน ในการที่จะประชุมปรึกษาหารือ ถกเถียงหรือสนับสนุนกันในปัญหาต่าง ๆ จากแพทย์หลายฝ่ายด้วยกัน คือ ศัลยแพทย์ พยาธิแพทย์

รังษีแพทย์ รวมทั้งวิสัญญีแพทย์ ผู้จะให้ยาชา ยาสลบ ในการรักษา คนไข้มะเร็งนั้นให้ดีเสียก่อน เมื่อได้ให้การวินิจฉัยแน่นอนแล้ว และเห็นว่ามะเร็งอยู่ในระยะที่จะรักษาได้ต่างก็จะลงความเห็นวางแผนในการรักษาต่อไป

วิธีการรักษามะเร็งของปอดที่จะรักษาให้ได้ผลดี ก็คือการตัดสินใจในการที่จะทำการรักษาด้วยวิธีศัลยกรรม **หลัก**ก็คือจะต้องตัดปอดข้างที่เป็นมะเร็งนั้นออกเสียให้หมดทั้งข้าง

เพียงแต่บอกว่าจะต้องทำการผ่าตัด คนไข้ก็นึกหวาดวิตกต่ออันตรายมากอยู่แล้ว ยิ่งบอกว่าจะต้องตัดปอดออกให้หมดเสียทั้งข้างนั้น ยิ่งทำให้คนไข้หวาดกลัวไปต่าง ๆ แต่ถ้าเข้าใจดีว่าในปัจจุบันนี้การศัลยกรรมให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตคนไข้และการเสี่ยงในการที่จะรับการผ่าตัดนั้น เป็นการเสี่ยงที่คุ้มค่าเพียงไรแล้ว คนไข้จะเห็นว่าไม่เป็นเรื่องน่ากลัวหรือวิตกแต่อย่างใดเลยแม้แต่น้อย การปล่อยทิ้งต่อไปโดยไม่รักษาเลยต่างหากที่หมายถึงอันตรายต่อชีวิต เป็นอันตรายที่เห็นได้ชัดที่สุดและจริงที่สุด

มีคนไข้หลายคนที่วิตกไปว่า หลังการตัดปอดไปแล้วข้างหนึ่ง จะทำให้ตนเป็นคนพิการไปตลอดชีวิต คือไม่อาจทำงานได้ต่อไป ความจริงไม่ใช่เช่นนั้นเลย คนไข้ที่ได้รับการผ่าตัดไปแล้วนั้น จะยังคงมีชีวิตเหมือนกับคนปรกติทั่วไปได้ทุกอย่าง ก่อนที่จะลงมือทำการผ่าตัดนั้น สิ่งที่จะต้องปฏิบัติก็คือ การฝึกออกกำลังกาย โดยเฉพาะแขนข้างที่จะต้องตัดปอดนั้นออกเอาไว้ให้ดีเสียก่อน เพราะหลังการผ่าตัดแล้ว กล้ามเนื้อต่าง ๆ ที่จะทำงานต่อไปของแขนข้างนั้น จะได้ทำงานโดยปรกติต่อไปได้

เมื่อภายหลังการผ่าตัดแล้ว ๑—๒ วัน ก็จะให้เริ่มออกกำลังแขนข้างนั้นทันที นอกจากนั้นอาจยังต้องอาศัยความร่วมมือจากแพทย์ทางกายภาพบำบัด ที่จะมาคอยแนะนำ และนวดกล้ามเนื้อแขนและทรวงอก เพื่อให้แข็งแรงและทำงานได้ตามปรกติ

หลังการผ่าตัดคนไข้จะถูกบอกให้รีบลุกขึ้นนั่งและเดินให้เร็วที่สุด เพื่อให้ปอดที่เหลืออีกข้างหนึ่งได้ทำงานอย่างเต็มที่ และจะทำให้แผลหายได้เร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งจะเป็นการออกกำลังไปด้วยในตัว

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า คนที่ถูกตัดปอดออกแล้วข้างหนึ่งนั้น ไม่ว่าจะในรายที่เป็นวัณโรค หรือมะเร็งของปอด ที่ศัลยแพทย์ได้ทำการรักษาโดยการผ่าตัดให้อยู่ทุกวันนี้ จะปลอดภัยที่สุด มีความสมบูรณ์ดี และประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้เช่นคนปรกติทั่วไป

มะเร็งของปอด ได้ทำลายชีวิตมนุษย์มามากแล้ว การสงสัยในอาการของโรค โดยมีอาการไอเรื้อรัง ไอมีเลือดปนเสมหะ และเจ็บหน้าอก เป็นอาการที่พึงจะสงสัยไว้ก่อนโดยเฉพาะผู้สูงอายุ แล้วรีบไปปรึกษาหารือแพทย์ให้ได้ทำการตรวจเสีย ก็คงจะเป็นการดีที่สุด ถ้าหากเป็นโรคอื่นก็จะได้รับรักษาเสีย ถ้าเป็นมะเร็งก็ควรเป็นระยะต้น ๆ และแน่นอนเหลือเกินมะเร็งของปอดในระยะเริ่มต้นย่อมจะรักษาให้หายได้โดยเด็ดขาด

๕

เรื่องเวร

โดย...... ท. เลี่ยงพิบูลย์

เมื่อก่อน พ.ศ. ๒๕๐๑ เป็นเวลาที่ชีวิตของข้าพเจ้าต้องตกอยู่ในความทุกข์ทรมานจิตใจอย่างแสนสาหัส ทนแทบไม่ไหว เกือบจะระเบิดออกมาเป็นความบ้า เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้ถือความเป็นธรรมสิ่งใดที่เห็นว่าไม่เป็นธรรม ข้าพเจ้าไม่ยอมปฏิบัติและไม่ยอมเห็นดีด้วย การที่ข้าพเจ้าต้องตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของผู้หลงอำนาจผู้หนึ่ง ที่มีจิตใจหยาบช้าเอาแต่อารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ เห็นแก่ตัวโดยไม่คำนึงถึงหลักธรรม แม้ใครจะเดือดร้อนก็ช่าง หวังแต่ให้ได้ผลประโยชน์ส่วนตัวก็แล้วกัน เป็นธรรมดาอยู่เองเมื่อความเห็นไม่ลงรอยกันเช่นนี้ สายตาย่อมไม่กินกัน ข้าพเจ้าก็เริ่มถูกกลั่นแกล้งอย่างไม่เป็นธรรมนอกจากนั้นข้าพเจ้ายังได้รับคำดูหมิ่นเสียดสีจากพวกประจบสอพลอ ทำนองนายว่าขี้ข้าพลอย ใช้คำพูดแดกดันเยาะเย้ยถากถาง จนบางครั้งข้าพเจ้าแทบจะกระอักเลือดออกมาเป็นโลหิต เพราะความโกรธแค้น แต่ข้าพเจ้าสามารถทนอยู่ได้ก็เพราะความซื่อ

สัตย์สุจริตปฏิบัติงานมาแต่เก่าก่อน เจ้านายชั้นสูงยังมีใจเป็นธรรมอยู่บ้าง เห็นความดีของข้าพเจ้า จึงเป็นเหมือนเกราะแก้วคอยป้องกันภัยเหล่าอธรรมไว้ได้ โดยไม่สามารถสั่งให้ข้าพเจ้าพักงานเพื่อหวังตำแหน่งให้ลูก น้อง ผู้ใกล้ชิดประจบสอพลอได้ ฉะนั้นจึงถูกกลั่นแกล้งทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ทนอยู่ไม่ได้ จนลาออกไปเอง แต่ข้าพเจ้าไม่ยอมลาออก คิดว่าธรรมย่อมชนะอธรรมจึงถูกแกล้งจนประสาทเกือบเสีย หลายครั้งต้องไปนอนคิดด้วยความกลัดกลุ้มใจ เพราะทั้งเจ็บทั้งแค้น รู้สึกมีอาการสมองมึนชาประสาทหลงลืมเหมือนจะครึ่งหลับครึ่งตื่น บางครั้งเกือบจะไม่รู้กาลเวลาว่าเช้าหรือเย็น กลางคืนหรือกลางวันคล้ายกับถูกผีอำ จิตใจไม่มีสติคิดอะไรได้ ครั้นรู้สึกตัวก็พยายามทำใจนิ่งสงบหยุดคิดฟุ้งซ่าน นึกถึงแต่พระธรรมทำจิตใจให้เป็นอิสสระไม่ยอมอยู่ในอารมณ์ใด ๆ อาการร้ายเช่นนี้เป็นชั่วระยะหนึ่งไม่นานก็หายไป เมื่อถูกกดขี่กลั่นแกล้งมากเข้า เป็นเหตุให้ความแค้นถึงสุดขีด กลายเป็นความพยาบาทเกิดขึ้นในใจ ข้าพเจ้าหมดความอดทนหมดความอาลัย

ใยดีในชีวิตต่อไปแล้ว ปรารถนาให้สิ้นสุดกันที คิดว่าความชั่วช้าสามานย์เช่นนี้อย่าให้มีชีวิตอยู่ในโลกต่อไปเลย เขาควรจะตายไปข้างหนึ่ง แผนสังหารก็เกิดขึ้นในสมองทันที เราจะอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้

ข้าพเจ้าจึงเตรียมการไว้เรียบร้อย และคิดว่าจะลงมือในวันสองวันนี้ อยากจะเห็นมันถูกทรมาน อยากจะเห็นมันเจ็บปวด อยากจะเห็นมันดิ้นตายไปต่อหน้าต่อตา เพื่อให้สมกับความแค้น ข้าพเจ้าก็เริ่มวางแผนการณ์ไว้อย่างแนบเนียนตั้งใจจะลงมือเอง เพราะความแค้นอย่างพยาบาทจะทำได้ทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน เมื่อกำหนดวันโดยเรียบร้อยแล้ววันนั้น รู้สึกจิตใจมันว้าเหว่เหมือนตัวคนเดียวโดดเดี่ยวอยู่ในในโลกกว้างใหญ่ ซึ่งมองไม่เห็นใครจะเป็นที่พึ่งจะระบายความแค้นให้ทราบได้ นอกจากอัดไว้ในอกของตัวเอง ต้องซ่อนความรู้สึกที่แท้จริงไว้ในใจ ไม่ยอมให้เกิดพิรุธเป็นที่สงสัยแก่ผู้อื่นแม้แต่ภรรยาและบุตร เมื่อหวลมานึกถึงบุตรและภรรยาแล้วก็สท้อนใจ เห็นท่วงทีกิริยาบริสุทธิ์ร่าเริงอย่างไม่เดียงสา แก

คงไม่ทราบว่าพ่อของแก และสามีของเธอ กำลังจะเป็นฆาตกร กำลังจะเป็นผู้ร้ายฆ่าคน อีกสองวันถ้าหากเธอทราบว่า ข้าพเจ้าเป็นตัวการผู้ร้ายฆ่าคนเธอจะรู้สึกอย่างไร คิดแล้วใจหายไม่สบายใจรู้สึกเศร้าอย่างบอกไม่ถูก ไม่ทราบจะระบายอย่างไร

เข้าไปในห้องพระกราบพระพุทธรูป และอัฐิบุพการีที่ได้ล่วงลับไป ซึ่งตั้งเรียงรายอยู่ตรงหน้า คืนนั้นเป็นคืนเดือนหงาย แต่ไม่มีความหมายอะไรสำหรับคนมีความทุกข์ความแค้น และความพยาบาทอย่างข้าพเจ้า ยิ่งนึกถึงเวลาที่จะลงมือใกล้เข้ามา ก็ยิ่งกระสับกระส่ายกระวนกระวาย เพราะไม่เคยมีฝีมือประหัตประหารมนุษย์ พยายามตั้งจิตให้สงบ และนึกถึงคุณพระรัตนตรัยแล้วก็ระบายความคับแค้นในใจให้พระรับทราบ และวิญญาณบุพการีว่าข้าพเจ้าได้รับความแค้นและกำลังจะล้างแค้น ขอให้พระและวิญญาณบุพการีช่วยคุ้มครองข้าพเจ้าด้วย ข้าพเจ้าไม่เคยสร้างบาปสร้างกรรมใด ๆ มาแต่ก่อน ขอให้จิตใจข้าพเจ้าเข้มแข็ง ด้วยเจตนาอันแรงกล้า ขอให้การสังหารมนุษย์ชั่วเกิดผลสมตามประสงค์ แม้กระนั้นก็ยังรู้สึกว่าจิตใจยังไม่ปลอด

โปร่ง เพราะพระพุทธรูปมิได้แสดงกิริยาเห็นดีเห็นชอบ หรือคัดค้านประการใด

ขณะนั้นจิตหวนระลึกถึงพระภิกษุรูปหนึ่ง ที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือมาก ข้าพเจ้าคุ้นเคยกับท่านก่อนที่จะอุปสมบท แม้ว่าท่านจะอ่อนพรรษาและอ่อนทั้งวัย แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่ายังไม่เคยมีใครถูกชตาเท่ากับภิกษุรูปนี้ และข้าพเจ้ารู้สึกว่าท่านเองก็มีความกรุณารักใคร่ข้าพเจ้าไม่น้อยกว่าที่ข้าพเจ้าเคารพนับถือท่าน เห็นจะเปนเพราะเรามีจิตใจตรงกันเมื่อท่านไปบวชเปนภิกษุ ท่านก็มุ่งปฏิบัติในทางธรรมอย่างเคร่งครัดสมกับท่านได้สละแล้วในทางโลก ข้าพเจ้าระลึกถึงภิกษุรูปนี้ขึ้นมาได้ก็รู้สึกจิตใจผ่องใสขึ้นมาทันที เห็นแสงเดือนสว่าง ทางเข้าวัดก็ไม่สู้จะลำบากนัก และระยะทางระหว่างบ้านกับวัดแม้จะอยู่ห่างไกลสักหน่อย แต่การไปมาก็สดวก นึกได้เช่นนั้นข้าพเจ้าแต่งตัวออกจากบ้านทันที พอไปถึงที่วัดสำนักของพระภิกษุผู้เปนเพื่อนก็รีบขึ้นไปบนกุฏิทราบจากเด็กว่า ท่านกำลังสวดมนต์ในห้องข้าพเจ้านั่งรออยู่ข้างนอกสนทนากับเด็กไปพลาง เพื่อรอเวลา

ท่านสวดมนต์จบ สายตาก็มองดูรอบ ๆ บริเวณวัดเห็นหลังคาโบสถ์เหลืองอร่ามเมื่อสีทองต้องกับแสงเดือน มองเห็นสุสานที่ไว้ศพเป็นช่องเรียงเป็นแถวเห็นเมรุเผาศพถาวรทุกสิ่งทุกอย่างที่เห็นมันเป็น สิ่ง ที่เตือนจิตใจให้สำนึกถึงสังขารอันไม่เที่ยงแท้แน่นอนมองดูที่สุสานก็นึกถึงร่างที่นอนเรียงรายอยู่ภายในอย่างเงียบสงบร่างเหล่านั้นก็คงจะมีทั้งดีและชั่ว บางท่านเคยพบสำมะเลเทเมาตามสถานที่หย่อนใจในราตรีพร้อมทั้งสุรานารี เต้นรำตามเสียงเพลงอย่างสนุกสนานในสภาพที่มีแสงสีอันงดงาม ไม่เคยนึกถึงความตาย มาจบชีวิตง่ายๆ ก็นอนสงบรวมอยู่ในสถานที่นี้บางท่านกำลังสาวสวยสดงดงาม ความรู้สูงพร้อมทั้งทรัพย์สินมหาศาล ชื่อหอมฟุ้งไปทั่วทิศ ใครเห็นก็ชมอยากรู้จัก แต่ต้องมาจบชีวิตกำลังสาวสวยด้วยความประมาท ต้องมานอนสงบท่ามกลางแสงเดือนในป่าช้า ร่างที่เคยสดงดงาม บัดนี้เหลือแต่ร่างที่น่าเกลียดน่ากลัว บางท่านข้าพเจ้าเคยรู้จักครั้งหนึ่งเคยรุ่งเรืองด้วยอำนาจวาสนา พร้อมด้วยทรัพย์สมบัติบริบูรณ์ดีกรามบ้านช่องใหญ่โต เครื่องบำรุงความสุขทุกอย่างที่จะหาได้ด้วยเงิน

ตรา แต่เมื่อจบชีวิตแล้วญาติก็นำมาฝากวัด ส่วนทางบ้านมุ่งหวังที่จะช่วงชิงทรัพย์สินที่ผู้ตายเหลือทิ้งไว้ บางคนก็ยังแช่งด่าผู้ตายว่าไม่ให้ความยุติธรรม เลยนำร่างฝากไว้ที่วัดมิได้กำหนดจัดการสิ่งใดลงไป ข้าพเจ้าเคยเดินดูมีทั้งที่รู้จัก และไม่รู้จักมากมายด้วยกัน คิดแล้วก็เศร้าใจ

กำลังคิดเพลินอยู่ ภิกษุผู้เพื่อนก็ออกจากห้องกุฏิ เห็นข้าพเจ้านั่งคอยอยู่ก็ทักทายปราศรัยตามควร ข้าพเจ้ากราบท่าน ท่านจัดแจงรินน้ำชาใส่ถ้วยส่งให้ แล้วท่านก็เอ่ยขึ้นว่า

" วันนี้เธอคงมีธุระสำคัญ จึงได้มาหาอาตมาในเวลาค่ำคืนนี้ "

ข้าพเจ้าอึกอักอยู่สักพักหนึ่ง เพราะไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรถูก ทั้ง ๆ ที่ท่านเคยเป็นเพื่อนที่รักใคร่กันมาก่อน จิตใจข้าพเจ้าเกิดจะรวนเร เพราะเรื่องคอขาดบาดตายอย่างนี้ ไม่ควรรบกวนผู้ทรงศีล แต่คิดว่าไหน ๆ ก็ตั้งใจมาแล้ว ก็หักใจเรียนท่านไปว่า

" ผมมีธุระสำคัญที่สุดในชีวิต อยากจะแจ้งให้หลวงพี่ทราบเป็นความลับ "

ท่านนิ่งฟังไม่พูดอะไร เดินไปผลักบานประตูกุฏิแล้วหันมาพยักหน้ากล่าวว่า

"เข้ามาพูดข้างในนี้ดีกว่า"

ข้าพเจ้าลุกขึ้นตามท่านเข้าไปแล้ว งับบานประตูไว้ ในห้องมีพระพุทธรูป และตั้งเครื่องบูชาประดับไว้อย่างงดงาม รู้สึกหอมอบอวลไปด้วยกลิ่นธูป ควันเทียนและกลิ่นผ้าเหลือง ข้าพเจ้าถือโอกาสกราบพระบูชาสามครั้ง เมื่อกราบพระพุทธรูปแล้ว ท่านก็ให้ข้าพเจ้าเริ่มเรื่องธุระกับท่านข้าพเจ้าก็เล่าถึงเหตุผลตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นทุกสิ่งทุกอย่าง ตลอดจนได้วางแผนการณ์ที่จะล้างแค้น เวลาที่ข้าพเจ้าเล่าท่านนั่งฟังด้วยความสงบและสนใจ จนข้าพเจ้าเล่าเรื่องจบ ท่านก็นั่งนิ่งใช้ความคิดตรึกตรองสักครู่หนึ่งท่านจึงได้พูดขึ้นว่า

"อาตมาเห็นใจในเรื่องของเธอมาก สมควรแล้วที่เธอจะต้องแค้นพูดตามจิตใจของผู้ที่อยู่ในทางโลก อาตมาเห็นใจเธอในเรื่องนี้ ถ้าอาตมายังไม่เข้ามาสู่ความสงบในทางธรรมยังอยู่ในทางโลกเหมือนครั้งก่อน ก็คงคิดอย่างเธอเหมือนกัน

และอาจร่วมมือกับเธอด้วย คิดว่าคนชั่วชนิดนี้ ไม่ควรจะมีอยู่ในสังคมใดบ้านใดเมืองใด เพราะจะนำความเดือดร้อนมาสู่ บ้านนั้นเมืองนั้น หากผู้นั้นมีวาสนามากขึ้นก็จะนำความปั่นป่วนมาสู่โลกได้ คนชนิดนี้เกิดมาเพื่อทำลาย

ข้าพเจ้าได้ยินคำพูดของท่านแล้ว รู้สึกปีติยินดีอบอุ่นขึ้นอย่างประหลาด และเพิ่มความเคารพท่านยิ่งขึ้นที่ท่านเป็นพระภิกษุสงฆ์ทรงศีลยังให้ความเห็นอกเห็นใจ ทำให้อบอุ่นใจที่ไม่ว้าเหว่อย่างที่คิด แต่แล้วท่านก็พูดต่อไปว่า

"แต่เวลานี้อาตมาเป็นสงฆ์มิบังควรที่จะออกความเห็นในสิ่งที่ผิดต่อศีลธรรม เรื่องการฆ่าฟันกันนั้นมันไม่ใช่กิจของสงฆ์ที่จะส่งเสริมหรือห้ามปรามในเวลานี้ สงฆ์มีหน้าที่จะชักนำไปสู่ทางดีเท่านั้น"

ท่านพูดแล้วก็หันมามองหน้าข้าพเจ้า เหมือนจะอ่านจิตใจว่าข้าพเจ้ากำลังคิดอะไรอยู่ ข้าพเจ้ากำลังปลาบปลื้มใจในคำพูดของท่าน ข้าพเจ้าก้มลงกราบท่านน้ำตาไหลซึมออกมาด้วยความดีใจ แล้วก็พูดว่า

" ขอบคุณหลวงพี่ที่ให้ความเห็นอกเห็นใจ ผมมีความอบอุ่นขึ้นอย่างประหลาด อย่างน้อยก็มีหลวงพี่องค์หนึ่งที่เห็นอกเห็นใจ"

แต่แล้วท่านก็กล่าวเรียบ ๆ ว่า

“ที่เธอจะทำการครั้งนี้ เอาชีวิตเข้าแลกด้วยจิตใจที่เข้มแข็งไม่ยอมให้สิ่งใดมาเปลี่ยนแปลงเจตนาของเธอได้”

ข้าพเจ้าตอบ “จริงครับหลวงพี่ ถ้าผมไม่ได้ล้างแค้นจะอยู่เป็นคนต่อไปก็ไม่มีความสุขตลอดชาติ”

ท่านอมยิ้มอย่างเห็นใจแล้วพูดว่า

“ก่อนเธอจะสร้างกรรมลงไปนั้น อาตมาใคร่จะแนะนำในสิ่งที่ดีและเป็นมงคลกับตัวเธอสักอย่างหนึ่ง ไม่ทราบว่าเธอจะทำตามหรือไม่ แต่ไม่เป็นที่ขัดขวางเกี่ยวข้องกับการกระทำสิ่งใดของเธอเลย”

ท่านพูดแล้วก็นิ่งฟังคำตอบของข้าพเจ้า ๆ คิดแล้วจึงตอบท่านว่า

“หลวงพี่แต่ผู้เดียวที่ผมไว้ใจ และเป็นผู้ที่เห็นใจผม สิ่งใดที่หลวงพี่แนะนำไปในทางดีไม่ขัดต่อการกระทำของผม ๆ ยินดีปฏิบัติทุกอย่างสิ่งทุกอย่าง”

เมื่อท่านได้ยินข้าพเจ้าพูด ท่านก็แสดงความพอใจและเสริมว่า

"อาตมาเห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน จึงอยากจะให้สร้างความดีเสียก่อนที่จะทำอะไรลงไปคืออยากให้เธอ ถือศีล ๘ อยู่ที่วัดนี้กับอาตมาสัก ๘ วัน และอยากจะให้เริ่มต้นแต่วันพรุ่งนี้ เพราะเป็นวันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ แล้วให้ถึงวันพระแรม ๘ ค่ำ เป็นวันสุดท้ายตามอาตมาร้องขอ ต่อจากนั้นอาตมาจะไม่ขอร้องอะไรอีกเลย"

เมื่อข้าพเจ้าได้ยิน เช่น นั้นทำให้ อึกอัก มิได้ตอบรับทันที การที่ให้ข้าพเจ้าถือศีล ๘ วันนั้น หมายความว่าข้าพเจ้าจะต้องยืดเวลาตามแผนการณ์ออกไปอีกหลายวัน เมื่อท่านเห็นข้าพเจ้านิ่งท่านก็พูดต่อไปอีกว่า

"การที่อาตมาแนะนำให้ถือศีลนั้นก็เพื่อเธอจะได้ ชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์เสียก่อน เพื่อกุศลอันนี้จะได้ช่วยเธอได้บ้าง"

ข้าพเจ้าทบทวนดูแล้ว คิดว่าการถือศีลเพียง ๘ วันนั้นไม่ทำให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนแปลงจิตใจได้ นอกจากจะประวิงเวลาให้ช้าไปเท่านั้น การถือศีลก็เป็นความดีอย่างหนึ่งของท่านไม่

เสียหายอะไร เพื่อสนองความหวังดีและเห็นอกเห็นใจของท่านที่มีต่อข้าพเจ้า ก็ตกลงรับปากกับท่านว่าจะถือศีลอยู่กับท่านให้ครบ ๘ วันก่อน จะทำอะไรลงไป ท่านแสดงความพอใจและยินดีด้วย

รุ่งขึ้นข้าพเจ้ากลาพักงานทันที แล้วก็มาอยู่ที่วัดตามที่ตกลงไว้ ทำให้บุตรและภรรยาของข้าพเจ้าแปลกใจที่จู่ ๆ ก็เข้าวัดถือศีล ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยมีวี่แววเลย การมาอยู่และถือศีลทำให้จิตใจปลอดโปร่งขึ้น จิตใจสบาย ซึ่งแรมปีที่แล้วมาข้าพเจ้าไม่เคยมีความสบายใจเช่นนี้มาก่อนเลย หลวงพี่ท่านไม่เคยพูดและเอ่ยถึงสิ่งอะไรทั้งสิ้น นอกจากพูดสอนศีลธรรมทางปฏิบัติทั่ว ๆ ไป

ต่อจากนั้นอีก ๒ วันก็ถึงวันพระ ๘ ค่ำเป็นวันหมดกำหนดที่ข้าพเจ้าตกลงไว้ วันนั้นท่านได้กล่าวขึ้นว่า

อาตมาจะเล่าเรื่องจริงให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง แม้เรื่องนี้จะเกิดขึ้นนานมาแล้วก็ดี แต่เรื่องมันก็คล้ายคลึงกับเรื่องที่เธอประสบมา เรื่องมีอยู่ว่าวัดทางชนบทวัดหนึ่ง มีพระอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในทางวิปัสนากรรมฐาน ชื่อพระอาจารย์พรหม มีคน

เคารพนับถือมากมาย มีลูกศิษย์ที่รักใคร่อยู่คนหนึ่งชื่อเจียม วันหนึ่งที่วัดมีงานออกร้าน มีเพลง ลครรำ และลิเก ๓ วัน ๓ คืน ซึ่ง ตามบ้านนอกในสมัยนั้นก็นับว่าเป็นงานสนุกสนาน เพราะนานปีจะมีสักหน ผู้คนชาวบ้านใกล้ไกลต่างชวนกันมาเที่ยวงานกันอย่างคับคั่ง ห่างจากวัดออกไปหลายคุ้งน้ำมีหมู่บ้านอยู่หมู่หนึ่งชาวบ้านมีอาชีพในทางทำนา ในหมู่บ้านนี้มีชายหนุ่มอยู่คนหนึ่งชื่อนายพุ่ม ซึ่งพ่อแม่แม้จะทำนาก็พอมีอันจะกิน วันนั้นนายพุ่มอยากจะไปเที่ยวงานวัดที่อาจารย์พรหมอยู่ เพราะไม่เคยไปเลย และนายพุ่มแม้จะเป็นลูกชาวนาเกิดในระแวกบ้านก็ดี แต่พ่อแม่ได้ส่งมาอยู่กับลุงที่บางกอกตั้งแต่เด็ก เพิ่งจะกลับไปบ้านอยู่บ้านนาไม่กี่เดือน ฉะนั้นเมื่อได้ทราบข่าวว่าที่วัดอาจารย์พรหมมีงาน ทำให้ใจจดใจจ่ออยากจะไปอย่างที่สุด ในชีวิตนายพุ่มไม่เคยมีเช่นนี้มาก่อนเลย เที่ยวชวนเพื่อนหนุ่มๆ ในละแวกบ้านนั้นก็ไม่มีใครเขาไปเป็นเพื่อน เพราะต่างก็ติดงานนวดข้าว ขอร้องให้นายพุ่มรอไว้ให้วันสุดท้ายจึงจะไปเป็นเพื่อนด้วย แต่นายพุ่มไม่ทันใจอยากจะไปแล้ว เห็นเมื่อไม่มี

ใครไปเป็นเพื่อน ก็ถามหาหนทางที่จะไปให้แน่นอนเพื่อกันหลงทางธรรมดาจากหมู่บ้านไปทางเรือ กว่า จะ ถึงวัดก็หลายชั่วโมง หากจะเดินตัดทุ่งราวสองชั่วโมงก็ถึง ฉะนั้นนายพุ่มจึงเลือกเอาทางบก แม้พ่อแม่จะห้ามปรามนายพุ่มก็ไม่ยอมฟังเสียง เพราะตั้งใจอย่างเด็ดขาดไว้แล้ว นายพุ่มออกเดินทางจากบ้าน มีไม้ตะพดอันเดียวเป็นเพื่อนร่วมทาง พวกเพื่อนและพ่อแม่คิดว่าคงจะไปติดลูกสาวชาวบ้านใกล้วัดแถบนั้นเป็นแน่

ครั้นนายพุ่มไปถึงในบริเวณวัดที่มีงาน ก็เที่ยวเดินชมงานคนเดียว ดูโน่นนิดนี่หน่อยจนมาถึงโรงละครรำ เห็นชายกลุ่มหนึ่งกำลังเพลินอยู่ เนื่องจากละครกำลังเล่นบทตลกจึงมีเสียงเฮฮาอย่างครื้นเครงทั่วไป นายพุ่มจึงเร่เข้าไปดูด้วย ขณะที่กำลังยืนดูอยู่เหลือบไปเห็นหน้าชายคนหนึ่ง ซึ่งยืนอยู่ใกล้ๆกัน นายพุ่มไม่เคยรู้จักชายคนนั้นมาก่อนเลย แต่เห็นหน้าแล้วรู้สึกไม่ถูกชตา ให้รู้สึกชังน้ำหน้าเหมือนกับว่าเป็นศัตรูคู่อริกันมานาน ไม่ว่าชายผู้นั้นจะแสดงกิริยาสนุก หรือร่าเริงอย่างไร ก็รู้สึกขัดนัยน์ตานายพุ่มทุก ๆ อย่าง ชายคนนั้นไม่รู้

ตัว คงตั้งหน้าดูละครและหัวเราะอย่างสนุกสนาน นายพุ่มเองก็นึกแปลกใจตนเองเหมือนกันว่า ทำไมจึงเกลียดชายคนนั้นอย่างรุนแรงถึงเพียงนี้ ทั้งที่ไม่เคยทำความเจ็บช้ำน้ำใจมาก่อนเคย

นายพุ่มยืนดูสักครู่ รู้สึกหมั่นไส้กิริยาท่าทางของชายคนนั้นจนทนไม่ไหว ลืมตัวไปวูบหนึ่ง นายพุ่มจึงใช้ไม้ตะพดที่ถือมาตีหัวชายคนนั้นเต็มแรง ทำให้ชายคนนั้นซึ่งไม่รู้ตัวถลาลงไปนอนดิ้นอยู่พักหนึ่ง คนซึ่งกำลังดูละครเรื่องสนุก ๆ แตกฮือกันขึ้น ตัวละครชงักการเล่นกลางคัน ส่วนนายพุ่มนั้นพอได้สติรู้ตัวว่าทำอะไรลงไปแล้วก็ตกใจ เห็นคนแตกตื่นตกตลึงกันอยู่ จึงถือโอกาสหนีทั้ง ๆ ที่ตัวเองก็ไม่ชำนาญทาง พวกเพื่อน ๆ ของชายคนนั้นเมื่อหายตกตลึงก็วิ่งตามหลังนายพุ่มมาทันที นายพุ่มจึงวิ่งไปหลบอยู่ตามใต้ถุนกุฏิพักเดียวเห็นผู้คนล้อมเข้ามารอบด้านก็รู้ตัวว่าใกล้จะจนมุม ครั้นเห็นไม้กระดานใต้ถุนกุฏิแห่งหนึ่งมีช่องโหว่ พอตัวจะรอดขึ้นไปได้ จึงใช้มือเหนี่ยวโหนตัวขึ้นไปทันที ก่อนพวกติดตามจะแลเห็น พอทรงตัวได้ก็

แลเห็นภิกษุรูปหนึ่งยืนดูอยู่ที่ชานหน้ากุฏิ นายพุ่มขณะนั้นรู้สึกตัวกลัวความผิดจนตัวสั่น ครั้นพบพระก็ก้มลงกราบ แล้วบอกว่า

"ช่วยผมด้วยเถิดครับหลวงพ่อ เขากำลังตามจับผม"

พระภิกษุรูปนั้น ชี้เข้าไปในห้อง นายพุ่มรีบหลบเข้าไปในห้องพระองค์นั้นเดินตามเข้ามา และปิดประตูห้องกุฏิ แล้วท่านจึงสั่งให้นายพุ่มนั่งลงสงบสติอารมณ์ให้ดี และเล่าเรื่องให้ท่านฟังท่านรับรองว่า เมื่อนายพุ่มอยู่กับท่านจะปลอดภัย นายพุ่มค่อยหายกลัว จึงนั่งลงเล่าเรื่องตั้งแต่ตอนอยู่บ้าน และมีความรู้สึกอยากมาเที่ยวงานเหลือเกิน จึงพยายามมาเที่ยวจนได้ ตลอดจนได้มาพบเห็นและเกิดเรื่องต่าง ๆ ขึ้นแล้ว ตัวไหนช่องโหว่หนีขึ้นมาบนกุฏิ เมื่อเล่าจบก็พอดีได้ยินเสียงผู้คนเดินอยู่นอกห้องขวักไขว่ และได้ยินเสียงพูดกันว่า

" หลวงพ่อคงจำวัด "

แต่อีกเสียงหนึ่งบอกว่า

"ต้องบอกให้ท่านรู้ เพราะลูกศิษย์ของท่านถูกตีหัวเป็นการลบเหลี่ยมพวกเราและดูถูกหลวงพ่อด้วย แล้วพวกเราก็มากมายยังจับมันไม่ได้ ปล่อยให้มันลอยนวลไปได้

อีกเสียงหนึ่งกล่าวว่า

"มันไวยังกะปรอท เผลอเดี๋ยวเดียวหายตัวไปแล้ว พวกเราก็มัวตลึงอยู่ไม่นึกว่าจะมีนักเลงดีต่างถิ่นมาเหยียบจมูก ถ้าข้าพบจะไม่ไว้ชีวิตมันแน่"

นายพุ่มได้ยินเสียงพูดหลายเสียง เต็มไปด้วยความโกรธแค้นก็นั่งตัวสั่นอยู่ในกุฏิ กราบแล้วกราบอีกให้หลวงพ่อช่วย ท่านจึงบอกให้นั่งนิ่ง ๆ ก่อน และทำใจให้ดี ท่านจะจัดการให้เรียบร้อย หลวงพ่อก็เปิดประตูกุฏิออกไป พบลูกศิษย์ของท่านแสดงความโกรธแค้น แต่ละคนถือไม้ตะพดและอาวุธอื่น ๆ ท่าทางเอาเรื่อง ถ้าพบคนต้นเหตุอย่างน้อยก็มีหวังเนื้อตัวน่วมเป็นแน่ พวกลูกศิษย์ครั้นเห็นท่านอาจารย์พรหมออกมาจากห้องต่างก็นั่งลงไหว้ และรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ทราบ ท่านอาจารย์นิ่งฟังอย่างสงบไม่พูดอะไร แต่หันกลับไปหยิบไพรออกมาแล้วยื่นให้ลูกศิษย์ชื่อเจี๊ยม ที่ถูกตีหัวโนเท่าลูกมะกรูดพลางบอกว่า

"เอาไปทาประเดี๋ยวก็ยุบ" นายเจี๊ยมลูกศิษย์คนโปรดเห็นชามใส่ไพรก็ตกใจ เพราะเมื่อเช้าหลวงพ่อสั่งให้เขาฝนไพรไว้

เมื่อเขาถามว่าจะฝนไปทำไม หลวงพ่อก็บอกว่าเอาไว้ให้ตัวเขาเอง เจี่ยมยังหัวเราะนึกว่าท่านพูดตลกเล่น เพราะไม่นึกว่าเองจะเจ็บป่วยเป็นอะไร เนื่องจากเป็นคนแข็งแรง

บัดนี้ท่านได้ยินชามไพรมาให้ จึงรู้ว่าท่านพูดจริง ไม่ได้พูดตลกเล่นขัน ๆ ตามความเข้าใจเสียแล้ว เจี่ยมนึกในใจว่าหลวงพ่อนี้ ทายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ เสียแต่ว่าท่านไม่ได้บอกให้รู้ตัวจึงพูดอย่างน้อยใจว่า

" หลวงพ่อรู้ว่าผมจะถูกตี ทำไมไม่เตือนให้ผมรู้ตัวบ้างเสียแรงเป็นลูกศิษย์ ของหลวงพ่อแท้ ๆ ยังปล่อยให้คนอื่นมาทำได้ "

หลวงพ่อจึงปลอบนายเจี่ยมว่า

" เจี่ยมเอ๋ย เจ้าอย่าน้อยใจเลย หลวงพ่อรู้ก็บอกเจ้าไม่ได้ เพราะมันเป็นการก่อเวรไม่สิ้นสุด จึงอยากจะให้พ้นเวรสิ้นกรรมกันเสียที่ในชาตินี้ การที่เจ้าถูกตีหัววันนี้เป็นเวรกรรมกันมาแต่ชาติก่อนเมื่อชาติก่อนเจ้าถูกเขาฆ่ามาชาตินี้ ถ้าหลวงพ่อบอกเจ้าว่าจะมีคนมาทำร้ายเจ้าก็จะต้องฆ่าเขาตาย เป็นการใช้เวรกัน เท่ากับหลวงพ่อสร้างเวรให้เจ้าต่อไป หลวงพ่ออยากจะให้หมดเวรกันแต่เพียงชาตินี้

เจี๋ยม เจ้าควรหัดเป็นคนมีความอดทน รู้จักเสียสละและการให้อภัย เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร แล้วเจ้าก็จะมีความสุข

เมื่อท่านพูดจบแล้ว นายเจี๋ยมยังไม่หายน้อยใจจึงกล่าวขึ้นว่า

หลวงพ่อจะให้ผมเสียสละอดทน แต่ผมถูกลอบตีหัวโดยไม่รู้ตัว ผมไม่เคยทำความเจ็บใจให้มันมาก่อนเลย แล้วหลวงพ่อจะให้ผมยอมแพ้มันง่าย ๆ หลวงพ่อเห็นคนอื่นดีกว่าผมเสียแล้วหรือครับ

เจี๋ยมพูดด้วยกิริยาเศร้าโศรกเสียใจ ท่านอาจารย์พรหมท่านประกอบด้วยความสุขุม จึงปลอบศิษย์รักของท่านว่า

" เจี๋ยมเอ๋ย เท่าที่เจ้าอยู่กับหลวงพ่อมาเคยเห็นหลวงพ่อมีอคติลำเอียงต่อศิษย์คนใดบ้าง เจ้าเคยเป็นศิษย์ที่ดี มีความกตัญญู เดี๋ยวนี้เจ้าหมดความนับถือ ไม่เชื่อฟังคำหลวงพ่อแล้วหรือ การใดที่ทำไปนั้นก็ด้วยความหวังดีต่อเจ้า และเพื่อเป็นการให้ระงับเวรในชาตินี้ และวันนี้หลวงพ่อต้องการให้

เจ้าพ้นทุกข์ หลวงพ่อเป็นสงฆ์ไม่เคยหวังร้ายต่อใครมีแต่หวังดีทั้งสิ้น"

พอท่านพูดจบ เจี๋ยมก็รู้สึกตัวว่า ตัวเองออกจะวู่วามและทำให้อาจารย์เสียใจ จึงตรงเข้าไปกราบขอโทษพร้อมกับกล่าวว่า

"พระคุณของหลวงพ่อ ที่กรุณาผมมาตั้งแต่น้อยคุ้มใหญ่ ผมยังไม่ได้ทดแทนคุณเลย ที่พูดไปนั้นด้วยความน้อยใจเท่านั้น บัดนี้ผมรู้สึกตัวแล้ว ผมขออภัยหลวงพ่อด้วย ผมจะเชื่อหลวงพ่อ ผมจะอดทนที่ต้องได้รับความเจ็บปวด ผมจะเสียสละและให้อภัยแก่คนที่ทำผมลับหลังโดยที่ผมไม่รู้จักตัว ขอให้หลวงพ่อเมตตาผมเหมือนเดิม ถ้าผมไม่มีหลวงพ่อคุ้มครองวันนี้คงเจ็บมากกว่านี้"

พระผู้เป็นอาจารย์เห็นศิษย์เชื่อฟังก็พอใจ พลางบอกให้ศิษย์อื่น ๆ รออยู่ข้างนอก ชวนนายเจี๋ยมเข้าไปกราบพระในกุฎิ พอนายเจี๋ยมเข้าไปท่านก็ปิดประตูลงกลอน ในห้องมืดสลัวเพราะท่านได้ปิดหน้าต่างหมดทุกด้าน ท่านให้นายเจี๋ยมจุดธูปเทียน บูชาพระพุทธรูปแล้วกราบพระพุทธรูป ๓ ครั้งแล้วให้กล่าวต่อหน้าพระว่า

"ข้าขอสัญญาว่า วันนี้ข้าถูกทำร้ายโดยศัตรูที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลย ข้าจะขออโหสิกรรมให้ และไม่ขอจองเวรจองกรรมกันต่อไป ไม่ว่าชาตินี้หรือชาติไหน ๆ ขอพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จงเป็นองค์พยานด้วย"

นายเจี๊ยมกล่าวจบ ก็ก้มลงกราบพระพุทธรูปอีกครั้งหนึ่ง นายพุ่มซึ่งหลบอยู่ในมุมมืด ได้ยินการสนทนาระหว่างศิษย์กับอาจารย์ทราบความตลอดหมด เมื่อศิษย์และอาจารย์เข้ามาในห้อง นายพุ่มก็จับตาดูตลอดเวลาด้วยหัวใจที่สั่นระริก เมื่อเจี๊ยมกล่าวคำต่อหน้าพระเสร็จแล้วก็รู้สึกเบาใจ อาจารย์ก็พยักหน้าให้นายพุ่มออกมา นายพุ่มก็คลานออกมาจากมุมห้อง เจี๊ยมได้ยินเสียงก๊อกแก๊กก็เหลียวไปดู เห็นคนคลานออกมาก็ตกตลึงเพราะไม่เคยนึกฝันมาก่อน นายพุ่มเมื่อคลานออกมาตรงหน้านายเจี๊ยมก็ก้มลงกราบ พลางพูดว่า

"ขอพี่จงยกโทษให้ฉันด้วย ที่ฉันทำไปเพราะอารมณ์วูบเดียวแท้ ๆ แล้วหนีมาพบท่านอาจารย์จึงรอดชีวิตมาได้ ท่านอาจารย์บอกว่าเป็นเพราะกรรมเก่าแต่ชาติก่อน เราเคยก่อเวร

ก่อกรรมกันมา ท่านจึงขอให้เราอโหสิกรรมเสียในชาตินี้ให้หมดเวรหมดกรรมกันเสียที ขอให้พี่อภัยให้ด้วย"

"นายพุ่มนั้นไม่ได้กล่าวแต่เพียงคำพูดอย่างเดียว แต่สะอื้นน้ำตาไหล เนื่องจากสำนึกในความผิดของตัว เจียมครั้งแรกเห็นคนคลานจากที่มืดก็ตกตลึงอยู่แล้ว เมื่อนายพุ่มเข้ามากราบขอโทษ จึงเดาเรื่องถูกหมด ครั้งแรกก็ยังนึกโกรธอยู่เพราะตัวถูกเจ็บโดยไม่รู้เรื่องราว แต่เมื่อนึกว่าตัวได้สัญญากับอาจารย์ จะอโหสิกรรม และตัวเองก็ได้ประกาศต่อหน้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์แล้ว จิตใจก็อ่อนลง เห็นนายพุ่มร้องไห้ก็สงสารจึงปลอบนายพุ่มว่า

"นิ่งเสียเถิดน้องชาย พี่ยกโทษให้หมดแล้ว เราไม่ขอจองเวรจองกรรมกันต่อไป เราสองคนนี้เป็นหนี้พระคุณของหลวงพ่อท่านที่ท่านช่วยระงับเวร ซึ่งเนื่องมาแต่ชาติก่อนให้สิ้นสุดกันไป"

ท่านอาจารย์เห็นทั้งสองปรองดองกันได้เรียบร้อยก็มีความพอใจ ท่านจึงบอกให้ทั้งสองรับศีลห้าจากท่านพร้อมกัน เสร็จแล้วทั้งสองก็กล่าวคำอโหสิกรรมต่อหน้าพระพุทธรูป ในฤดูนั้นพร้อมกันอีกครั้งหนึ่งนายพุ่มอ่อนกว่านายเจียมสองปี จึงถือนายเจียมเป็นพี่ ต่อจากนั้นมาทั้งสองคนก็รักใคร่กันมากและสามารถ

ตายแทนกันได้ จึงเป็นสัตรูกลายเป็นมิตร เรื่องนี้ชาวบ้านแถบนั้นเล่าให้ลูกหลานฟังกันตลอดมา และที่วัดนั้นต่อมาเมื่อจัดงาน ทางวัดก็ห้ามถือตะพดเข้าไปเที่ยวในบริเวณงานอีก ใครจะถือติดมือไปก็ต้องไปฝากไว้ที่ประตูทางเข้าในงาน โดยทางวัดจัดให้มีคนคอยรับฝากให้ความสะดวก โดยทำเบอร์เลขเป็นใบรับตรงกันไว้ให้ และก็เป็นตัวอย่างของงานวัดอื่น ๆ ต่อมา

เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังเรื่องราวที่พระท่านเล่านั้น ก็มาครุ่นคิดถึงเรื่องของตัวเอง จิตใจรวนเรตัดสินใจอะไรไม่ถูก เพราะระยะที่ได้ถือศีลนั้นได้เปลี่ยนจิตใจของข้าพเจ้าให้เบาบางจากความแค้นลงไปมาก คิดถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเมื่อข้าพเจ้าได้ล้างแค้นได้สมประสงค์ ข้าพเจ้าก็คงจะไม่มีความสุขอย่างที่หวัง เพราะมีกฎหมายก็คงจะจัดการกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้าอาจถูกคุมขังหรืออาจถูกประหาร ผลที่ได้รับมันยิ่งร้ายเสียกว่าการทรมานใจเนื่องจากความแค้นมากมาย ถ้าข้าพเจ้าจะยึดการให้อภัย ความอดทน และการเสียสละเหตุการณ์ต่าง ๆ คงจะคืนดีมาเอง และข้าพเจ้าก็ได้ชื่อว่าชนะใจตนเอง บัดนี้ข้าพเจ้าได้สำนึกว่า การที่ข้าพเจ้าคิดแก้แค้นทำลายชีวิตคนเป็นทางผิด ข้าพเจ้าได้ตกลงใจเลือกเดินทางที่ถูกต้องแล้ว จิตใจข้าพเจ้า

ปลอดโปร่งขึ้น ความอาฆาตร้ายผ่อนคลายลง ข้าพเจ้าไม่รู้สึกทรมานใจเหมือนก่อน

รุ่งเช้าวันสุดท้ายที่ข้าพเจ้าครบกำหนดถือศีลวันที่ ๘ พอดีข้าพเจ้าไปหาพระภิกษุผู้ที่ชี้ทางสว่างให้แก่ข้าพเจ้า แล้วนั่งสนทนากับท่านอยู่ชั่วครู่ เรียนว่าข้าพเจ้านอนไม่หลับข้องใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ยินได้ฟัง แต่รู้สึกว่าจิตใจสบายขึ้นกว่าเดิม ท่านได้ฟังเช่นนั้น ก็หัวเราะและพูดว่า

นั่นแหละจิตเราเกิดกุศลขึ้นแล้ว การอดทนการเสียสละและการให้อภัย นั้นถ้าใครยึดถือได้ก็ย่อมทำให้จิตใจสงบเกิดความสุขแก่ผู้นั้น และถือว่าเป็นผู้ชนะจิตใจตนเองได้ขั้นหนึ่ง อันผู้ใดได้ก่อความชั่ว กรรมย่อมจะสนองผู้นั้นไม่ช้าก็เร็ว ฉะนั้นที่เธอคิดจะแก้แค้นด้วยชีวิตนั้นมันเป็นการก่อเวรขึ้น ไม่สมควรที่เธอจะเข้าไปเกี่ยวข้อง ให้เกิดเวรขึ้นตามสนองจองล้างกันตลอดไปไม่สิ้นสุด

อาตมาจึงอยากจะห้ามตั้งแต่ตอนแรก ที่เธอมาระบายความแค้นออกมาให้ทราบแล้ว แต่อาตมาคิดว่าหากห้ามเวลานั้นคงไม่สำเร็จ ถือสุภาษิตโบราณว่า น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ อาตมาจึงให้ความเห็นอกเห็นใจและคล้อยตามไปก่อน ทำให้เธอคลายความตึงเครียดลงบ้าง เพราะอย่างน้อยก็ยังมีผู้เห็นอก

เห็นใจ หากเวลานั้นถ้าอาตมาห้ามปราม ในขณะที่เธอกำลังโกรธแค้นย่อมมุมานะทำสิ่งที่ไม่สมควรลงไปเพราะคนเรามีความอวดดีประจำตัวไม่มากน้อย ยิ่งห้ามก็เหมือนยิ่งยุ อาตมาจึงได้ประวิงเวลาไว้ เพื่อให้เธอผ่อนคลายอารมณ์แค้นละ และให้เธอได้คิดภายหลังแล้ว บัดนี้การที่เธอได้ตัดสินใจอโหสิกรรมนั้น อาตมามีความพอใจและตรงตามความประสงค์ของอาตมา ปล่อยให้กรรมชั่วสนองผู้สร้างเองดีกว่า จงคอยดูไปอาตมาว่าไม่ช้ากรรมนั้นคงสนองแน่"

ข้าพเจ้าได้ฟังท่านให้โอวาท จิตใจผ่องใสสดชื่นขึ้น ข้าพเจ้ากราบท่านแล้วพูดว่า "หลวงพี่รู้เรื่องนายพุ่มละเอียดมาก ผมคิดว่าหลวงพี่คงเป็นศิษย์อาจารย์พรหมคนหนึ่ง"

ท่านยิ้มแล้วตอบว่า "มิได้ นายพุ่ม เป็นปู่ทวดของอาตมา" ข้าพเจ้าจึงว่า

"กระผมรู้สึกผิดชอบแล้วครับหลวงพี่ ผมจะอดทนต่อไปและเสียสละ และจะให้อภัยแก่เขาผู้นั้น"

แล้วข้าพเจ้าก็เข้าไปกราบพระพุทธรูปขออโหสิกรรม ไม่จองเวรจองกรรมต่อไปตั้งแต่บัดนี้ และตั้งใจว่าถ้าถูกกลั่นแกล้งอย่างไรอีกข้าพเจ้าจะอดทน และให้อภัยและคิดถึงทาง

ธรรมว่า ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว เมื่อคิดได้ จิตใจก็สบาย ไม่ทุกข์ทรมานเหมือนอย่างเดิมเพราะระยะ ๘ วัน ที่ข้าพเจ้าได้เข้าวัดเปลี่ยนจิตใจของข้าพเจ้าผิดกันเป็นคนละคน

"หลังจากข้าพเจ้ากลับเข้าทำงานแล้ว ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างประหลาด การกลั่นแกล้งทำลายจิตใจก็เกือบจะไม่มี เห็นจะเป็นเพราะข้าพเจ้าอดทนให้อภัย หน้าตาคงจะเปลี่ยนจากความเคร่งเครียดมายิ้มแย้ม ทำให้ทุกอย่างเข้าสู่ระดับปกติ ต่อจากนั้นไม่นานนักเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไปอย่างนึกไม่ถึงก็เกิดขึ้น ผู้บังคับบัญชาที่เคยกลั่นแกล้งทางจิตใจเกือบจะทำให้ข้าพเจ้าเป็นบ้าเป็นหลังเสียผู้เสียคน จวนจะเป็นผู้ร้ายใจเหี้ยมก็หมดอำนาจวาสนา ดับแสงลงทันทีท่ามกลางความรุ่งเรือง ซึ่งตัวเองไม่เคยนึกฝันมาก่อน พวกประจบสอพอก็พากันตีตนออกห่าง ที่คอยติดหน้าตามหลังก็หายไปสิ้น ข้าพเจ้าก็ได้ลืมเรื่องเก่า ๆ และได้อโหสิกรรมให้อภัยสิ้นแล้ว เมื่อเห็นกรรมตามสนอง ก็อดที่ใจกลับนึกสังสาร และก็คิดถึงคำว่า

"ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"

ยังยืนยงคงอยู่ไม่อับแสงลบล้างสิ่งที่ข้าพเจ้าเคยคิดว่า "คนที่สร้างกรรมชั่วแต่กลับได้ดี" บัดนี้กรรมชั่วได้ตามสนองเห็น

ผลทันตาแล้ว จากนั้นข้าพเจ้ารู้สึกว่าชีวิตช่างมีความหมาย โลกเต็มไปด้วยความสดชื่นน่าพิศมัย ทุกอย่างทุกสิ่งเต็มไปด้วยชีวิตจิตใจ แม้แต่ต้นไม้ดอกไม้ดอกหญ้าช่างสวยสดงดงามเหมือนจะยิ้มรับ อันคนเรายามสุขนั้นมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างสดชื่นเบิกบาน อันยามทุกข์มองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างเหี่ยวแห้งมีแต่ตรมเศร้า จะแก้ไขได้ก็ด้วยที่ใจของตนเอง แต่ผู้นั้นจะต้องมีจิตใจบริสุทธิ์มีความอดทนให้อภัยและเสียสละ ดังตัวข้าพเจ้าได้ประสบมาเป็นตัวอย่าง ข้าพเจ้ายังนึกถึงพระคุณของพระภิกษุผู้จูงข้าพเจ้าออกจากที่มืดมาสู่แสงสว่างที่สดชื่น ซึ่งเป็นชีวิตใหม่ที่ได้ปรับปรุงจิตใจสดใสบริสุทธิ์มองดูโลกได้ทุกแง่ทุกมุมข้าพเจ้าจะขอจดจำพระคุณอันนี้จนกว่าชีวิตจะหาไม่

หมายเหตุ คำว่า "ข้าพเจ้า" นั้นเป็นคำผู้ที่ได้ประสบการณ์ ซึ่งไม่ประสงค์จะออกนาม ข้าพเจ้าผู้เขียนเป็นเพียงผู้เรียบเรียง หากผู้ใดไม่เชื่อในกรรมดีกรรมชั่ว ก็ขอให้คิดว่าเป็นเรื่องอ่านเล่น เพราะเรื่องกรรมดี กรรมชั่วนั้น เป็นเรื่องเข้าใจกันยาก นอกจากจะประสบกับตัวเท่านั้น

พิมพ์ที่ ร.พ. อำพลพิทยา
๑๒๖ ถนนข้าวสาร พระนคร
โทร. ๒๓๖๐๗
สมพงษ์ อำพล
ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๖